

PROSVETNI DELAVEC

SKLEPI III. PLENUMA CENTRALNEGA ODBORA SINDIKATA PROSVETNIH IN ZNANSTVENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Na III. plenarni seji Centralnega odbora Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije, ki je bil 24. novembra 1961 v Beogradu, so člani obravnavali aktualna vprašanja, ki so se na področju šolstva pokazala pri dosedanjem izvajanju osnovnega zakona o financiranju šolstva.

Naloga plenuma je bila, da bi analiziral in ocenil delo naših organizacij in organov od II. plenuma do zdaj, da bi realno ocenil sedanje stanje v šolstvu, položaj šol in prosvetnih delavcev v poslojnih delovanju novega sistema financiranja in uvajanja načela delitve po delu, dalje, da bi ugotovil in podkrepil pozitivne tendence in rešitve, do katerih so prišli kolektivi posameznih šol in komun, da prikaže vzroke določenega zaostajanja ter pojave, ki so začeli dobivati pomenekod značaj političnih problemov.

Na plenumu je bilo ugotovljeno, da je za to razdobje značilno intenzivnejše delo naših organizacij, v katerih je zlasti opazna preorientacija v dosedanjem delu. Medtem ko je bilo prejšnja leta težje dejavnosti naših organizacij na problemih reforme šolstva s pedagoškega vidika, so v letošnjem letu ti problemi dobili drugačen značaj in so postali predmet razglabljanja tudi z ekonomskega vidika — z vidika osnovnega zakona o financiranju šolstva.

Razprava Staneta Kavčiča

na II. plenumu Glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije

...Se nekaj besed o tako imenovanem vprašanju, ki je zlasti zadnje čase na dnevnem redu. Dejstvo je, da v zadnjem času zaznamujemo živo diskusijo, predvsem med prosvetnimi delavci, ob vseh tistih vprašanjih, ki so povezana s položajem šolstva. Tu so nekateri tovariši, ki hočejo teži živim diskusijam in tem pojavom, prvič, naprtili prizvok mezdne gibanja, in drugič, za to tako imenovano »mezdno gibanje« naprtili odgovorne predvsem sindikate. Mislim, da je taka metoda daleč od stvarne objektivne analize položaja. V sindikatih seveda sodimo, da bi bilo od nas neiskromno, če bi si popolnoma prilastili vzrok in zaslug za to »mezdno gibanje«. Mislim, da so vzroki za te pojave seveda globlji. Prvič, vzrok je v objektivnem materialnem položaju teh služb, točneje rečeno, tu zaposlenih prosvetnih delavcev; drugič, da je zakon, novi zakon o šolstvu predvsem sprožil, aktualiziral in po svoje tudi zaostрил to problematiko. To so pravi in globlji vzroki. Če pa imajo pri vsem tem tudi sindikati še kaj zasluga, tem bolje.

V zvezi s tem se seveda odpirata po mojem mnenju dve vprašanji. Eno je vprašanje odnosa in demokratične ali administrativne — da ne rečem birokratske — metode v zvezi s tem, drugo pa je materialno vprašanje. Kar se tiče metode in odnosa, lahko samo pozdravimo to dejstvo, da so se kolektivni skupaj s svojimi družbenimi organi tudi na tem področju začeli zavedati svojih samoupravnih pravic, da so jim postali dosednji administrativno-budžetski odnosi in okviri pretesni, preveč nadležni in da se jih hočejo orestiti. Zdi se mi, da je pravilno, da se jih hočejo orestiti. Vzemimo neko občino. Če bi ta občina svoja sredstva za šolstvo po zakonu dala skladu, potem pa prepuстила tem kolektivom, da sami po lastni uvidenosti tega tudi tisto malo, kolikor je, delijo in tehtajo, bi to že bil tudi demokratični korak naprej in bi v tej situaciji vendar na to področje vnašal neke kvalitativne nove elemente. Seveda, če jim pa referent za budžet po stari metodi jasno pove: toliko za črnilo, toliko za to, toliko za ono, in vi nimate tu več kaj deliti, je pa to neenakomerno stari odnos, ki bo že

sam po sebi danes ustvarjal določene probleme. Zato mislim, da je treba te stvari demokratizirati, pustiti, da pride element samoupravljanja bolj do izraza, pa četudi v sedanjih materialnih okvirih. Saj tudi samoupravljanje v delovnih kolektivih najprej ni imelo ne vem kakšnih materialnih pravic in širkega materialnega okvira za manevriranje. Bilo je tudi tako rekoč stisnjeno v splošno-družbene bilance, ampak kljub temu je imelo kvalitativno politično nov pomen. Isti proces se tu odpira. In po mojem, iti frontalno proti temu, ali pa to ne razumeti in v tem videti samo element meznega gibanja in samo kruhoborstvo itd., se pravi, pravzaprav z drugih vidikov podpirati samo tiste elemente meznega gibanja, ki nesporno tu notri tudi so in s katerimi bomo morali v prihodnje in tudi zdaj računati.

Drugo pa je seveda neizbežno vprašanje, da je intelektualno delo na tem področju potrebno vrednotiti tudi v materialnem pogledu skladno z drugimi premiki, ki se na področju osebnih dohodkov dogajajo. Nesporno je, da smo v preteklosti glede vrednotenja intelektualnega dela ustvarili nesorazmerja, ki so bila verjetno neizbežno pogojena: če bi pa ostajala dalj časa, bi imeli zelo težke posledice. In zavedati se moramo tega: čimbolj bo intenziven proces zraščanja ročnih in intelektualnih delavcev v enotni delavski razred, točneje, v enotno množico novih proizvajalcev in samoupravljalcev, toliko bolj bodo morali biti tudi odnosi med vrednotenjem ročnega in intelektualnega dela na vseh področjih in v vsakem okviru in v vsakem pogledu čimbolj vsklajeni: če ne bo tako, bo to neogibno povzročalo politične in materialne probleme. Ako s tega vidika pogledamo na materialni položaj prosvetnih delavcev, se mi zdi, da je to vprašanje zdaj upravičeno na dnevnem redu; sicer je ne-mogoče v materialnem ali v družbenem pogledu napraviti v enem letu ali pa v šestih mesecih ves tisti premik, za katerega so druge dejavnosti potrebovale pet ali deset let; ampak neogibno pa je, da tudi na tem področju gremo dokaj naglo naprej!

razvoj šolstva. Tudi gospodarske organizacije so pokazale bolj živo zanimanje za razvijanje raznovrstnih oblik strokovnega izobraževanja. V mnogih šolah se je občutno okrepila aktivnost naših organizacij, to zlasti v iskanju poti pri vzpostavljanju novih odnosov in razvijanju novih oblik dela. Posebno je prišla do izraza aktivnost šolskih kolektivov pri izdelavi pravilnikov za delitev osebnih dohodkov.

Toda čeprav so prve pozitivne izkušnje v znatnem številu komun potrdile upravičenost in pokazale prednost novega sistema financiranja, je plenum poudaril, da s doseženimi uspehi ne moremo biti zadovoljni.

Na osnovi gradiva, ki je o teh vprašanjih dostopno Sindikatu prosvetnih delavcev, in diskusije na plenumu, je ugotovljeno, da je v letošnjem letu prišlo pri izvajanju osnovnega zakona o finan-

no je povečati delež prosvete v nacionalnem dohodku in v tem smislu tudi izvršiti korekturo v petletnem planu razvoja šolstva in doseči, da se šolstvo popolneje integrira v nacionalno ekonomiko, v prvi vrsti na planu investicij.

Analiza delitve sredstev za šolstvo v posameznih komunah oziroma odnos nacionalnega dohodka, proračunskih sredstev in sredstev, določenih za izobraževanje po prebivalcu in učencu, kažejo neizenačenost v pogledu realnih možnosti izvajanja sredstev za šolstvo oziroma stvarno določenih sredstev za te namene, kar je posebno boleče vprašanje v nerazvitih komunah. Tod nastaja vprašanje rednega dotekanja sredstev v sklade za šolstvo in vprašanje prerazdelitve družbenih sredstev kot tudi položaja šole v taki prerazdelitvi.

Plenum je mnenja, da bi morala družbena skupnost zagotoviti

no svojih uslug. Potemtakem se bodo za vsako šolo določali stroški šolanja učencev in se izvajala sredstva, stremec k temu, da bi posamezne šole dosegle približno enak materialni položaj, da bi lahko uspešno vodile svojo osnovno dejavnost.

Plenum je ugotovil, da organi družbenih skladov za šolstvo še niso postali družbeno telo upravljanja, temveč opravlja delitev sredstev po šolah v večini primerov administrativni organ občinskega ljudskega odbora, ki se nasproti šoli še naprej postavlja tako kot nekoč v sistem proračuna. Naše organizacije morajo delati na tem, da funkcije družbenega sklada ne bodo le formalne in strogo finančne narave, temveč da se bo ta sklad skupno s svetom za šolstvo, z gospodarskimi organizacijami, z javnimi službami in sindikatom pojavil kot organ družbenega upravlja-

in njihovi organi v komunah, okrajih in republikah predložijo pristojnim organom zahteve in pokličejo na družbeno odgovornost vse tiste činitelje, ki so dovolili, da je do takih pojavov prišlo.

Plenum meni, da je treba posvetiti pomanjkanju učiteljskega kadra posebno pozornost in zahtevati od ustreznih organov, da se politika štipendiranja usmeri tako, da bo poleg osebnih dohodkov prosvetnih in znanstvenih delavcev ter njihovega družbenega ugleda vplivala na odločanje mladih ljudi za učiteljski poklic. Plenum nalaga sekretariatu Centralnega odbora, naj vprašanje sedanega materialnega in družbenega položaja prosvetnih in znanstvenih delavcev čimprej posreduje odgovornim družbenim in državnim organom, ki so pristojni za reševanje teh vprašanj, in da zahteva, naj se sprejmejo ustrezni ukrepi, s katerimi bi se raven osebnih dohodkov prosvetnih in znanstvenih delavcev vskladila z osebnimi dohodki uslužbencev ustrezne strokovne izobrazbe v gospodarstvu in drugih javnih službah. V ta namen naj se izdela predlog, da bi pri sprejemanju načrta zakona o spremembah in dopolnitvah osnovnega zakona o financiranju šolstva sprejeli tudi načelno rešitev za to vprašanje. Vse to velja tudi za tiste prosvetne delavce, ki so organizirani v našem sindikatu in delajo v raznih kulturnih ustanovah.

Plenum je ugotovil, da je izvajanje novega sistema financiranja odprlo vrsto političnih problemov glede državljskih pravic in enakih možnosti za izobraževanje. Ogrožen je svoboden vpis, vzporedno z zagotovitvijo enakih pogojev. Pojavljajo se tendence, ki zmanjšujejo pomen načela brezplačnega pouka in se stroški šolanja hočejo prevladati na osebne dohodke staršev ali slušateljev. Vzporedno s perastom stroškov za izobraževanje se krepijo tudi te tendence. Vsi ti elementi pa destimulativno vplivajo pri koriščenju možnosti in pravic izobraževanja.

Plenum je v zvezi s tem zavzel stališče, da je potrebno zagotoviti brezplačno osnovno izobrazbo za mladino in odrasle.

Plenum je tudi poudaril, da korenite spremembe na področju vzgoje in izobraževanja, kakor tudi spremenjeni družbeni položaj prosvetnih delavcev postavljajo zahteve, da naše sindikalne organizacije in njena vodstva spremenijo vsebino in tudi metode svojega dela. Naše sindikalne organizacije se le počasi prilagajajo novim pogojem, ker so v dolgotrajni praksi razvijale svojo dejavnost v glavnem v tolmačenju raznih uredb in zakonov, ki so jih izdajali državni organi. S svojo pasivnostjo spričo številnih vprašanj in odnosih med šolo in družbeno skupnostjo — med šolo in družbenim skladom za šolstvo — člani šolskih kolektivov samo pomagajo ustvarjati pri ljudeh izven šole mnenje, da oni zares ne predstavljajo činitelja, katerega mišljenje bi bilo potrebno upoštevati pri reševanju problemov vzgoje in izobraževanja. Plenum poziva vse prosvetne delavce, da se aktivneje udeležujejo reševanja prosvetne problematike v komunah, vprašanj pri ostvarjanju dohodka komun, politike delitve teh sredstev in načina, kako se sredstva trošijo.

Naše sindikalne organizacije morajo ostreje nastopati proti izrazito nesocialističnim pojavom v nekaterih komunah, kjer zaradi raznih okoliščin prihaja do zanemarjanja osnovne skrbi za človeka.

Čeprav je v zadnjem času občutna povečana intenzivnost dejavnosti naših organizacij in vodstev, vendar ponekod opažamo premajhno koordinacijo akcije s strani vodstva Zveze sindikatov v nekih komunah in okrajih. Zato morajo naše organizacije in njena vodstva delati na tem, da bodo odgovorni forumi Zveze sindikatov stalno seznanjeni z njihovimi problemi; vztrajati je treba na tem, da bodo ti problemi vključeni v sfero ne le njihovega interesa in delovanja, temveč, da se bodo za reševanje teh problemov zavzeli vsi organi in vse družbene sile določenega okolja.

V letošnjem jubilejnim letu, ob 20-letnici revolucije, bodo naši narodi še prav posebno slovesno praznovali 22. december, dan Jugoslovanske ljudske armade; da je naša armada zares ljudska in da živi v najtesnejšem stiku z ljudstvom, dokazuje tudi naša slika, ki je bila posneta v Zavodu za gluho mladino v Ljubljani ob nekem obisku visokih vojaških predstavnikov v tem zavodu.

siranju šolstva do določene skladnosti med tempom razvoja šolske mreže in kadrovskimi možnostmi z ene strani ter ekonomskimi možnostmi komun oziroma orijentacijo družbene skupnosti v pogledu določanja sredstev za zadovoljevanje potreb v šolstvu z druge strani, kot tudi do nekih deformacij pri uvažanju določb in načel tega zakona.

Plenum je opozoril na dejstvo, da je znašal redni porast potreb v šolstvu v primeri iz 1959, leta 1960 okrog 15 milijard, medtem ko znaša ta porast v letošnjem letu 25 milijard. Vendar je treba vedeti, kadar govorimo o globalnih sredstvih za izobraževanje v letu 1961, dve stvari: prvič, da se je v tem letu ekspanzija šolstva nadaljevala z nezmanjšano intenzivnostjo in drugič, da so se stroški šolanja povečali za 32%. Po vsem tem vsota 10 milijard, kolikor znaša porast sredstev za šolstvo letos nad rednim letnim povečanjem, ni dovolj za kritje potreb v šolstvu. Skupna sredstva, ki jih družba daje za prosveto, bi se morala še korigirati s povečanjem osebnih dohodkov v gospodarstvu in družbenih službah, čeprav ta sredstva v prosveti letos niso ostvarjena. Po nekaterih delnih izračunavanjih bi znašala ta korektura 17% na sedanje prejemke prosvetnih delavcev.

Plenum je mnenja, da bi morali prav zaradi omenjenih razstojih nesorazmerij realneje pregledati celotne stroške prosvete, s predpostavko, da družbena skupnost smatra v sedanji fazi razvoja proizvodjalnih sil in dvigavanja produktivnosti dela kot odločilni faktor kadre, za katere se ustvarja sodobna splošno izobraževalna osnova že v osnovni šoli. Začetni proces ekspanzije šolstva, ne glede na to, ali je vedno posledica ekonomskih nujnosti, se ne da zaustavljati. Zato je potrebno še bolj pospešiti racionalizacijo izobraževanja in izkoriščanja notranjih rezerv v prosveti; potreb-

izenačenje osnovnih pogojev za delo vsaj obveznih šol, kot tudi določiti minimalni standard teh šol, s planskim prelivanjem nerazvitim komunam pa zagotoviti sredstva za uresničenje takega standarda.

Plenum je ugotovil, da pri izvajanju osnovnega zakona o financiranju šolstva ni do kraja raziskano in izvedeno vprašanje objektivnih meril, na osnovi katerih se formirajo družbeni skladi za šolstvo v občinah, in hkrati objektivnih meril, s katerimi bi izvedli delitev teh sredstev po šolah. V tem pogledu stoji pred nami resna naloga, da najdemo boljša merila, s katerimi bi komuna lahko ocenjevala, na osnovi določenih politike izobraževanja, kakšne so v resnici njene dolžnosti do razvoja šolstva in prosvete na njenem območju in kako te svoje dolžnosti lahko opravlja ali če jih ne more uresničiti, da jih postavi kot družbeni problem širšega značaja in eventualne pomoči širše družbene skupnosti.

V zvezi z delitvijo sredstev družbenega sklada za šolstvo po šolah je plenum mnenja, da je potrebno vložiti več navora za postavljanje šole v tak položaj, da lahko objektivno vpliva na nivo sredstev, ki se za njene potrebe izdajajo iz družbenega sklada za šolstvo. Doslej šole niso bile v takem položaju, da bi se z družbenim skladom za šolstvo pogajale za ceno svojih uslug na osnovi svojih stvarnih potreb. Šole so doslej le na osnovi odobrenega finančnega plana odobravlali sredstva po kategorizaciji, ki ni upoštevala njenih stvarnih potreb.

Plenum smatra, da je v sedanjih pogojih v mnogih komunah šole in šolske kolektive že mogoče postaviti v takšen položaj, da se bodo na osnovi realnega izračunavanja stroškov šolanja učencev pojavili pred upravnim odborom družbenega sklada za šolstvo ter se z jasno in argumentirano prikazanimi potrebami in svojstvu partnerja pogajali za ce-

nja z utrjenim kriterijem svoje dejavnosti in kriterijem delitve sredstev.

Plenum je mnenja, da je vprašanje izvajanja zakona o financiranju šolstva glede na notranjo delitev sredstev v šolah problem, ki zasluži posebno pozornost in aktivnost, da bi prišli do — v sedanjih pogojih realnih meril, ki bi služila na začetku delitve po delu. Se večjo pomoč bi bilo treba nuditi šolskim kolektivom pri izdelavi pravilnikov za notranjo delitev, naše sindikalne po-družnice pa si morajo bolj prizadevati, da bi ustanovitvi, ki so mnogim šolam tudi potrdili pravilnike, zagotovili pogoje za njihovo izvajanje. Plenum nalaga sekretariatu Centralnega odbora, da nudi s pomočjo ustrezne komisije pomoč šolskim kolektivom pri tem poslu.

Plenum je dalje razglabljal o vprašanjih učiteljskega kadra in položaja prosvetnih delavcev, zlasti o situaciji, v kateri so se znašli prosvetni delavci v nekaterih krajih. Ugotovljeno je, da le prepočas izobraževanje učiteljskega kadra in da iz leta v leto pada zanimanje mladine za ta poklic. Sedanjí učiteljski kader ne zadovoljuje potreb in kaže tendence odhajanja v gospodarstvo in druge službe, pa tudi tisti, ki končajo učiteljske šole in fakultete, neradi gredo na šole. S tem v zvezi je pojav, ki ni povsem nov, da se zaradi pomanjkanja učiteljev morajo zapirati šole. Pri tem je odločilnega pomena tudi materialni in družbeni položaj prosvetnih delavcev, kakor tudi politika štipendiranja. Se drug pojav, ki je šel letos precej v širino, pa je tudi nepravočasno izplačevanje mesečnih prejemkov prosvetnim delavcem. V nekaterih komunah morajo prosvetni delavci čakati na izplačilo tudi do tri mesece, kar seveda poslabšuje že tako težaven položaj učiteljskega kadra in odpira politične probleme. V zvezi s tem je plenum postavil zahtevo, naj sindikalne organizacije

Akcija za celovške dijake

V številki 19. našega glasila (22. novembra letos) smo na 5. strani priobčili vest, da je »Dijaški glas«, list dijakov celovške gimnazije v denarni stiski in da so se zato obrnili dijaki na zavodne Slovence na Koroškem, naj prispevajo po svojih možnostih za njihovo glasilo. Dva dni po objavi tega članka smo prejeli 1000 din, ki jih je poslal tov. Janez Kadiš z osnovne šole v Podvelki kot prispevek za »Dijaški glas« v Celovcu. S tem začnemo akcijo med slovenskimi prosvetnimi delavci za zbiranje denarnih sredstev za podporo slovenskim dijakom v Celovcu pri izdajanju njihovega glasila. Šole, razne organizacije na šolah — učiteljske in mladinske, druge ustanove in posamezniki pozivamo, da se odzovejo vsaj z minimalnim prispevkom za podporo celovškemu dijakom. Le-ti bodo z velikim veseljem sprejeli pozornost slovenske domovine.

Prispevke pošiljajte na naslov: uprava »Prosvetnega delavca«, Ljubljana, Nazorjeva 1, p. p. 355-VII, s posebno označbo »Dijaški glas«.

MNOGO USPEHOV V LETU 1962

ŽELIJO VSEM ČLANOM SINDIKATA, SODELAVCEM LISTA IN BRALCEM
REPUBLIŠKI ODBOR, UREDNIŠTVO IN UPRAVA
PROSVETNEGA DELAVCA

III. kongres zgodovinarjev FLRJ

V Ljubljani je bil od 5. do 8. decembra letos III. kongres jugoslovanskih zgodovinarjev. Iz vse države se je zbralo preko 600 historiografov, ki so svoje letošnje zborovanje izvedli v znamenju 20-letnice ljudske vstaje. V skladu s tem manifestativnim obeležjem kongresa pa je bil tudi njegov delovni program, saj so na vseh plenarnih sestankih obravnavali izključno samo tematično iz NOB, razen tega pa še v eni komisiji posebej. V drugih dveh komisijah so zgodovinarji obravnavali obdobje srednjega veka oziroma novejšo zgodovino — 19. in 20. stoletje.

Ob letošnjem kongresu jugoslovanskih zgodovinarjev moremo ugotoviti, da je dosegla po osvoboditvi zgodovinska znanost pri nas zelo močan napredek. Predmet zgodovinskega obravnavanja je postala predvsem gospodarska in družbena problematika preteklosti. Jugoslovanski zgodovinarji posvečajo — in to je pokazal tudi III. kongres v Ljubljani — vse večjo pozornost in raziskovalno vnemo novejšim in najnovejšim obdobjem naše zgodovine, kar daje njihovemu delu v naši družbi še poseben čar. Pozornost, ki velja na primer raziskovanju narodnoosvobodilnega boja, najbolj živo priča o tem. In zgodovinarji so na kongresu odločno poudarili, da je obdobje NOB v zgodovini jugoslovanskih narodov nedvomno najbolj usoden trenutek v življenju jugoslovanskega ljudstva, ko je šlo v resnici za fizični obstoj vseh nas.

Prvi dan kongresa, ki so se ga kot gostje udeležili tudi podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Joža Vilfan, podpredsednik SZDL Slovenije

Franc Kimovec — Ziga in predsednik Sveta za šolstvo LRS Vladko Majhen, je bil najprej na sporedu referat Pera Morače »KPJ v pripravi in organizaciji vstaje leta 1941«. Avtor je poudaril, da referat ni šel prek meja faktografije, saj so v raziskavah tako pomembnega zgodovinskega dejanja še daleč od tega, da bi mogli pričakovati sintetično delo. Avtor je vendar dovolj izčrpno orisal znana zgodovinska dejstva in navrgel kopico problemov za diskusijo. Temeljno misel njegovega referata bi morali strniti v naslednjo formulo: ravnanje KPJ leta 1941 je bilo logična posledica razvoja jugoslovanskih razmer med zadnjima vojnima, pravih obojestranskih napredkov politike KPJ. Zaradi takšne politike je KPJ pričakovala leto 1941 popolnoma pripravljena in je lahko izvedla edinstven primer organiziranega narodnoosvobodilnega boja v tedaj zasužnjeni Evropi. Razvoj leta 1941 in po njem je potrdil, da je KPJ popolnoma pravilno ocenjevala razmere in da je bila pripravljena na vse, kar ji je bilo potrebno.

Drugi referent na plenarnem zasedanju je bil prof. dr. Metod Mikuš iz Ljubljane. V svojem temeljitem predavanju je obravnaval specifične elemente v NOB jugoslovanskih narodov. Poudaril je, da je dolžnost zgodovinske znanosti, da čimbolje pojasni specifičnosti ljudske revolucije. Nedvomno se NOB v določenih etapah v našem razlikuje med seboj in razlikuje se tudi od revolucij pri drugih narodih. V prvem delu je referat prikazal nekatere Tiltove in Kardeljeve analize osnov-

nih značilnosti pri posameznih narodih, ki so skupne NOB vseh jugoslovanskih narodov, v drugem delu pa je najprej pregledal razvoj NOB v posameznih republikah do nekega določenega razdobja ter nato orisal dvojce najbolj zanimivih specifičnosti v posamezni republici: organizacijo prvih oboroženih enot in prvih organov ljudske oblasti.

Tretji referent na plenumu je bil D. Plenča. Njegovo predavanje je govorilo o zavezniških in oboroženih vstajah. Referent je plastično prikazal razmere v Evropi ob začetku vojne in izhajajoč iz tega analiziral, kakšen je bil odnos zavezniškov do našega osvobodilnega gibanja in kako se je razvijal.

V komisijah je kongres obravnaval manjše kompleksne probleme; opozoriti velja samo na dejstvo, da je tudi pri obravnavanju starejših obdobij zgodovine veljala pozornost predvsem socialnim gibanjem in razrednim bojem v minulosti.

Kongres jugoslovanskih zgodovinarjev lahko ocenimo kot zelo pomembno srečanje, na katerem so konfrontirali dognanja in prizadevanja ter usmeritev sodobne jugoslovanske historiografije.

Kongres zgodovinarjev je sklenil priporočiti prosvetnim organom in svetom za znanost, da posvetijo posebno pozornost kadrom, ki proučujejo oziroma bodo proučevali sodobno zgodovino, ter raziskovanju sodobne zgodovine.

Kongres je ob koncu obsodil ravnanje zahodnonemških oblasti proti borbem jugoslovanskega osvobodilnega gibanja. S.

Obvestilo

Zaradi noveletnih praznikov izide prihodnja številka našega lista 10. januarja 1962.

Kovinarji čestitajo Ivu Andriću

Z nemalo pozornostjo so sprejeli kovinarji novico, da je postal pisatelj Ivo Andrić Nobelov nagradenec. Ne da bi kdo ve kaj pomišljali, so mladinci-vajenci sestavili brzojavko in jo poslali nagradjencu v Beograd z najtoplejšimi čestitkami in željami za vse dobro in srečno.

Občni zbor kovinarjev

Občni zbor sindikalne podružnice prosvetnih delavcev je bil s stališča problematike, ki jo je zajela izredno živahna in obširna razprava, dokaj pomembna in prepričljiva. Razprava je bila v tem šolskem kolektivu. Leto 1961 nam je dalo marsikaj: predvsem je bil ustanovljen Obrtno-izobraževalni center kovinskih in elektrotehničnih strok, ki je prinesel na Vič marsikaj novega. Reformno gibanje je zajelo strokovno šolstvo. Ne glede na določene slabosti, ki so bile v podružnični dejavnosti, je z druge strani bilo marsikaj pozitivnega. Tako smo delali na idejno-političnem poglabljanju, bili so stiki z OBS, sprejeti je bil tudi sklep, da vplačajo člani sindikata, člani Samopomoči (poverjenost šteje 20 članov) po tisočak za socialni sklad, pripravila se skupna ekskurzija predavateljev, proučevali so se splošni problemi, zlasti v zvezi z Resolucijo o izobraževanju strokovnih kadrov, kakor tudi mesto šole v Zvezi z Zakonom o finansiranju šol. Poglabljiva pa je bila ugotovitev, da smo v dobi — prelomnice. Saj je tukaj vprašanje finančnega plana za leto 1962, misliti moramo iniciativno na sestavo pravilnika za razdeljevanje osebnih dohodkov, tišči nas kategorizacija šole in nič manj sistematizacija delovnih mest in analiza teh mest, perspektivno slutimo nujnost sestave poslovnika za Center sam, ki bo urajal poleg drugega vprašanje dolžnosti med kolektivom in upravo šole — tedaj sama tehtna vprašanja, ki bodo terjala mnogo dobre pripravljenosti od slehernega člana sindikata. Točno je bilo ugotovljeno, da prehajamo v poglabljanju socialistične demokracije iz administrativnega poslovanja k

Misli pred praznovanjem

Pred nami je najpomembnejši otroški praznik — novoletna jelka. Radi se ga spominjamo, ker z njim ponovno osvetlimo košček lepe mladosti, tiste, ko smo še bili neugnani in smo živeli od danes do jutri, od pričakovanja do izpolnjenih želja.

Le kaj naj bi pisali prosvetnim delavcem o estetskih vrednostih družinskih in družbenih praznikov? Sami jih dobro poznate, saj smo vsi ugotavljali, da je estetska vzgoja najmočnejša komponenta pri vzgoji mladega človeka, ki naj bo odrasel human in zato plemenit. Tak, ki bi bil nesebičen in prav zato v novi družbi človek, ki bi lahko podrejal svoje osebne interese interesom skupnosti. Kadar govorimo o estetski vzgoji, je vedno neki skrajni cilj, ki ga pri vzgoji želimo doseči, prav ta.

Vsak dan poskušamo vnašati v pouk tudi estetsko vzgojo. Drobito jo, a se vendar zavedamo, da lepa požlahtnjena beseda v uri slovenskega jezika ali kakega drugega predmeta le ostane v otrokovem srcu kot dragocen biser. Toliko bolje in v veliko večjem obsegu lahko estetske vrednote posredujemo ob novoletnem prazniku. Več kot deset let sem zadnji dan leta preživel v razredih. Ze nekaj dni poprej je bilo v njih nenavadno skrivnostno in razgibano. Sepetanje na vseh koncih in krajih... Niso mogle dočakati otroške oči praznika. Potem pa so lica zardela, program je stekel in v njihovih očeh so odsevali plameni prižganih sveč na novoletni jelki. Nepozabni trenutki. Tudi vi bi lahko našli mnogo takih nepozabnih doživetij, ki le še bolj tesno povežejo učitelja z otrokom.

Ali ni praznovanje novoletne jelke najmočnejše doživetje dogodek v otrokovem letu? Če vemo to, potem nam ne bo žal storiti vsega, da bi se naša mladež estetsko izživela. Marsikdaj se na javnih

tribunah pojavljajo ljudje, ki menijo, da je za otroke vse dobro. Pa primerno takemu mnenju tudi ukrepajo. Iz razvojne psihologije vemo, da je otrokovo dojemanje, predvsem čustveno, zelo plastično. To nam pove dosti. Ob mladenih in površno sestavljenih prireditvah novega leta gre v bistvu le za izkrivljanje pravih otrokovih vrednot vseh lepega — umetnosti. Ali pa govorimo o površnem in plehko obarvanem okusu, ki ga s takimi impresivnimi oblikami dela posredujemo mladim ljudem. V nekem kraju so na hitro oblekli dedka, da so ga otroci takoj spoznali. Nato pa se je izdal še z nepremišljenimi in vsakdanjimi besedami, ki so odjeknile prazno v otrokovem srcu. Ne gre pri tem za zavažanje otroka, ki naj ve, da je dedek nihče drug kot oče, mati ali denimo tudi mi. V bistvu hočemo s prireditvijo nekaj drugega. Hočemo, da nastopajoča oseba otroka prepriča o sebi in da ga prepriča zato tudi njegove besede. Prav tako mora otroka prepričati igrice, a najlepša in najbolj dovršena oblika novoletnega praznovanja. Vsi smo taki: v pravljicah in sanjah živimo dalje. Koliko bolj še otrok, ki se bo v pozitivnih osebah pravljice poskušal najti in se z njimi primerjati. Do danes še nisem srečal otroka, ki bi denimo v igri Snežuljičica želel biti hudobna čarovnica.

Saj zato gre. Otroka popelje-mo v pravljčni svet, ki pa zato ne sme biti slabo improviziran. Kolikor bolj dovršen je, toliko močnejši so v otroku vtisi, ki jih je narekovala taka ali drugačnata prireditev. O tem ni dvoma. Skoraj vsepovsod so iniciatorji novoletnih otroških prireditev učitelji. Res je, da vsepovsod ni zadovoljivih materialnih možnosti, da bi lahko otroku pričarali pravljčno mesto. To si trenutno lahko privoščijo le večja mesta. Toda ali ne bi kazalo vsaj otroke iz obrob-nih naselij popeljati v mesto, da se tudi oni naučijo lepote? Ali ne bi kazalo povabiti boljše gledališče, ki bi otroku laže in bolj dovršeno pričaralo pravljčni svet, ki vedno izloči zlobo in poudari dobroto? Toda tudi pri tem so materialne težave, saj boljše gledališča danes terjajo precej denarja!

In še eno ne smemo pozabiti! Opozorimo starše, da bodo nekaj lepih in svetlih trenutkov raztegnili na ves večer. Povejmo jim, zakaj! Saj ni staršev, ki bi svojim otrokom ne želeli dobro, ki bi ne želeli, da postane njihov otrok dober in plemenit v življenju.

Zopet smo prosvetni delavci tisti, ki naj bi na pragu starega leta dvojno, ali bolje podvojeno vzgajali! Zato je naša naloga vzvišena, je častna. Od nas bo odvisno, kakšna bo mladina jutri. Otroci pa ostanejo trdosrčni in odkriti sodniki, kot je nekje napisal Ivan Cankar. Najlejših dogodkov mladosti ne bodo pozabili. Pozabili pa ne bodo tudi tistih, ki so igrali, bili dedki, organizatorji prireditev. Ne, ne bodo jih pozabili. In če se s čim prosvetar še tolaži, potem se predvsem lahko s tem, da je njegovo vzgojno delo neizbrisno in diha novo življenje v mladi generaciji, ki ne pozablja. V tem pa se skriva tudi smisel življenja. V. S.

Učni načrt družbeno ekonomske vzgoje za VII. in VIII. razred osnovnih šol v občini Cerknica

V učnem načrtu za VI.—VIII. razred osnovnih šol, priobčenem v Objavah Sveta za šolstvo LRS, sta predvideni v VII. in VIII. razredu dve dopolnilni uri, ki naj se uporabita za dodatna učno-vzgojna področja, ki so za posamezne občine specifične glede na njihov gospodarski in družbeni razvoj.

Da bi uspešno izkoristili ti dve uri, je strokovni aktiv zemljepisec in zgodovinarjev, upraviteljska konferenca, svet za šolstvo občine Cerknica in zavod za prosvetno pedagoško službo v Logatcu večkrat razpravljali o učni snovi, katera bi prikazala učenecem občino, njeno zgodovino in njen gospodarski in družbeni razvoj.

Po razpravah in navodilih vseh prizadežanih sta sestavila prof. Habe in šolski upravitelj Verbec učni program, ki naj bi nakazal sintezo vseh šolskih predmetov s praktično naslonitvijo na politični in družbeni utrip občine. Tako naj bi posamezni predmeti dajali snov za ta novi predmet, ki naj bi se imenoval družbeno ekonomska vzgoja, narobe pa bi pouk predmeta družbeno ekonomske vzgoje dajal pobudo za snov pri posameznih predmetih, ki bi osvetljevala podoba domačega okolja. Z geografskimi ekskurzijami v bližnji okolici, z ogledom muzejev na področju spo-

menikov NOB in drugih zgodovinskih znamenitosti bi se spoznali učenci z zemljepisno in zgodovinsko podobo občine. Gospodarsko problematiko občine pa bi dopolnjevali obiski občine, KZ, zborov volivcev, najvažnejših gospodarskih objektov občine itd. Vsak učenec pa bi se aktivno udeleževal z zbiranjem gradiva in časopisov, knjig in revij, kar naj bi se dopolnjeval s svojimi opažanji in raziskovanjem. Le ob takem delu bo mlademu državljanu zrastle pravilna ekonomska družbena podoba domače občine. V učnem načrtu je naznačeno mnogo snovi, iz katere pa bo predavatelj izbiral in obravnaval le tisto, ki je v kraju važna, ki jo je mogoče poiskati in uspešno uporabiti tudi pri ostalih predmetih, da bodo le-ti postali zanimivi, privlačni in življenjsko trajne vrednosti.

NASA KOMUNA

Poskus geografsko-zgodovinsko-družbenega razvoja
Vsebuje dodatno učnovzgojno področje, ki mora biti specifično za občino glede na njen gospodarski in družbeni razvoj.

Bogati, širi in poglablja predmetna področja iz spoznavanja prirode in družbe.

Uvaža mladino v širše izobraževanje glede na perspektivni razvoj občine, načena gospodarsko in družbeno problematiko občine, njeno gospodarsko dejavnost in poskuša s tem vplivati na polično usmerjanje mladine.

I. Položaj naše komune:

1. njene upravne meje, njeno sosedstvo;
2. krajevni odbori v okviru občine;
3. v zvezi s tem izdelava karte administrativno politične razdelitve občine.

II. Zgradba in njene površinske oblike:

1. kratek geološki pregled Notranjske;
2. površinske oblike tega prostora, a) kraške planote, b) kraška polja, c) kraške jame.

III. Podnebje:

1. srednje letne padavine Notranjske;
2. povprečne januarske in julijske topline našega področja;
3. povprečne padavine v vegetacijski dobi od maja do julija;
4. povprečne padavine pozimi, spomladi, poleti in jeseni;
5. povprečno število padavinskih dni na Notranjskem;
6. začetek in konec snežne odeje;
7. povprečno število sončnih dni;
8. število dni z nevihto;
9. procentualna pogostnost vetrovnih smeri;
10. začetek prve spomladi;
11. začetek cvetenja prvih češenj;
12. začetek sajenja krompirja;
13. začetek žetve žitnih vrst;
14. konec odhoda lastov iz naših krajev;
15. vegetacijska doba Notranjske v dnevih;
16. poskus izdelave diagrama padavin, vegetacije, sončnih dni.

IV. Vodovje v naši občini:

1. površinski tokovi;
2. podzemski tokovi in njih zveze;
3. izdelava karte notranjskih voda;

V. Tla, vegetacija, živalski svet:

1. tisti tal v naši komuni;

2. izdelave posebne karte tipov zemljišč naše komune;
3. prirodne enote rastlinske odeje;
4. pokrajinske enote gozdnih površin;
5. glavne živalske vrste našega področja;
6. glavni živalski škodljivci našega področja (borov prelec, koloradski hrošč, majski hrošč).

VI. Pot skozi čas in družbo:

1. kratek oris prazgodovinskih najdišč in najdb na Notranjskem;
2. kratek oris razvoja Notranjske od rimske dobe, preko naseljenosti Slovencev, do njenega razvoja v Srednjem in Novem veku;
3. razvoj Notranjske v najnovejši dobi:
 - a) v stari Jugoslaviji, oblast v stari Jugoslaviji, stranke, kapital, gospodarstvo, položaj delavca, kmeta in mladine, politična diskriminacija, značilnosti gospodarstva na Notranjskem, brezposelnost, beg v tujino, izseljenci, tihotapstvo, meja na Javorniku, oznaka družbene ureditve, nujnost njenega propada;
 - b) v narodno-osvobodilni borbi: stanje ob razpadu stare Jugoslavije, Rupnikova linija, razpad, okupacija, osvajanje OF, prvi partizani v NOV — trojke, čete, bataljoni (Iški partizani, Kozleška četa, Krimski bataljon, Rakovski četa, Notranjski odred); glavni dogodki iz NOB: napad v Grahovem, Roška ofenziva, spopad v Selsku, požig Cerknice, nemška ofenziva in protiofenziva, okupator in pomagati, nasilje, interniranci, požgane vasi; osvobodbeno ozemlje: rast ljudske oblasti, šolstvo med NOB, mladina med NOB, vloga KP, narodni heroji s tega področja, spomeniki iz NOB, zveza borcev, muzej NOB v Loski dolini in Cerknici.

VII. Prebivalstvo, razvoj in struktura:

1. poskus ugotovitve števila prebi-

- valstva na ozemlju občine v stari Jugoslaviji;
2. današnje stanje prebivalstva v občini;
3. gostota prebivalstva v posameznih krajevnih obdobjih (izdelaj karte);
4. prebivalstvo po starosti v naši občini (izdelaj diagram);
5. razvrstitev prebivalstva komune po poklicih (izdelaj diagram).

VIII. Občina in njen delokrog:

1. občinski ljudski odbor. Organizacija ljudske oblasti v splošnem;
2. družbena in materialna osnova komune;
3. družbeni plan občine: petletni, letni;
4. gospodarske panoge, družbeni bruto dohodek, narodni dohodek;
5. družbeni standard, osebna potrošnja;
6. delo ObLO na področjih: gospodarstva, zdravstva, šolstva, soc. zaščite;
7. družbeni organi, samoupravljanje, osnovne pravice in dolžnosti državljanov;
8. delovno razmerje, socialno zdravstvena zaščita.

IX. Gospodarstvo v občini:

1. sektorji lastništva, etape nacionalizacije, industrializacije;
2. industrijski razvoj v stari Jugoslaviji, v novi Jugoslaviji;
3. sprememba strukture prebivalstva, razvoj delavskih razredov v občini;
4. gospodarske organizacije, samoupravljanje proizvajalcev: delavski sveti, upravni odbori;
5. kratek oris: socialna organizacija dela, kader, delovni pogoji, storilnost, osnovna in obratna sredstva, osnove blagovnega in plačilnega prometa in poslovanja;
6. kaj še ustvarja narodni dohodek: trgovina, gostinstvo, gradbeništvo, promet, obrt, komunala, kmetijstvo (obrazloži: nakup, prodajo, cene, usluge), splošna slika.

X. Kmetijstvo:

1. splošno o kmetijstvu — socialna politika na vasi, agrarna refor-

- ma. Trije sektorji: državna posredstva, KZ, privatna kmetijska gospodarstva;
2. dvig proizvodnosti: agrotehniški, hektarski donos, kooperacija, arondacija, kolobarjenje;
3. ukrepi ObLO za dvig kmetijske proizvodnje: plan razvoja kmetijstva v občini, zaostanost privatnega sektorja;
4. zadrugništvo — razvoj, oblike zadrugne dejavnosti, organi zadrug, povezava KZ s privatnimi proizvajalci, potrošniki, osnovne naloge zadrug, šolska zadruga kmetijskega tipa, samoupravljanje učencev, glavni temelji kmetijstva v šolski zadrugi, razpisni račun šolske zadrug;
5. poljedelstvo:
 - a) pašniki, travniki in orna zemlja v naši komuni (izdelaj karte);
 - b) izkoriščanje teh površin, prevladujoče žitne vrste, meja teh v višini;
 - c) krompir — glavna hrana rastlin;
 - d) razširjenost sadnih vrst v občini;
 - e) najbolj primerne kulture za naša tla;
 - f) fizikalna obdelava zemlje s gozdenjem;
 - g) setev in stroji;
 - h) semenska postaja;
 - i) travništvo, pašn. melioracije, obsegi površin, melioracije, skrb za večji proizvod kmetijskega gozdarstva;
 - j) vrtnarstvo v naši občini, sodanje stanje in možnost razvoja;
6. Gozdarstvo:
 - a) gozdna posest — razširjenost (izdelaj karte);
 - b) vzdrževanje in izkoriščanje gozda, plan sečnje;
 - c) glavne lesne vrste pri nas;
 - d) pomen gozdov za naše področje;
 - e) lastništvo naših gozdov;
7. Zivinoreja:
 - a) govedoreja, konjereja, svinjereja, ovčereja (izdelaj karte);
 - b) druge živali;

UMRL JE SLOVENSKI LJUDSKI PEDAGOG GUSTAV ŠILIH

BESEDE SLOVESA OB ŠILIHOVEM GROBU

Govor dr. Dragutina Frankovića, predsednika Zveze pedagoških društev Jugoslavije

Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev obvešča svoje članstvo, da je 24. novembra v Mariboru umrl pedagog in kulturni delavec, predavatelj na številnih sestankih in pedagoški ter mladinski pisatelj Gustav Šilih. Na pogrebu dne 27. novembra so se od njega poslovili poslovniki njegovi prijatelji, sodelavci in zastopniki številnih družbenih in strokovnih organizacij.

Da se nekoliko oddolžimo spominu velikega slovenskega ljudskega pedagoga, ki je bil sodelavec tudi našega sindikalnega glasila, objavljamo kratak očet njegov življenja in dela.

Gustav Šilih je bil v svoji teoriji in praktični predviden pedagog; bil je za zavestno odpiranje vseh preizkušenih, konstruktivnih in naprednih učnih in vzgojnih metod in oblik in za to, da se jih upošteva in prilagaja zahtevam sedanjosti, imajoč v vidu tudi naše šolstvo v perspektivi, saj je že kot predsednik predvojne Pedagoške centrale govoril in pisal o potrebi pedagoških akademij. Pravilno ga označuje v Pedagoškem leksikonu (1939) prof. Josip Demarič, da je »izrazil i dosleden zastupnik pedag. realizma, koji teži za izmirenjem u smislu funkcionalne pedagogije i organske nastave. Zastupa umjerenu rednu školu na principu zavičajnosti, te ističe sintezu dobrih strana stare i nove škole... Traži reformu učiteljskog obrazovanja, koje bi se vršilo na posebnim pedag. akademijama.«

Življenjski opus Gustava Šilija kaže ogromno delavnost. Bil je praktični pedagog v šoli, ki se je pouk vestno pripravil, ponazorjujoč vse s primeri, slikami in diagrami. Njegovi sistematični, pregledni in natančno sestavljeni zapiski so bogata zakladnica misli in nazorov o učni metodi in o upoštevanju vseh osnovnih učnih in vzgojnih načel. Kandidati so se naučili pri njem kritične analize učne ure in pravilne uporabe sinteze učno-vzgojne snovi, kjer je zahteval njeno življenjsko blizino in vnašanje osebne note in sloga, da bi bilo učno in vzgojno delo pristno, smotno, razumljivo in uspešno.

Bil je po vsej slovenski domovini znan predavatelj, ki je vedel razumljivo razložiti tudi najbolj zapletene pedagoške in psihološke pojave, tako preprostim ljudem na rodniških sestankih kot v večernih šolah za strokovnjake in učitelje na ljubljanski in mariborski univerzi, na vzgojnih tednih, ki jih je organiziral v Mariboru in so vedno pomenili pomemben pedagoški dogodek, dalje učiteljskim, kateremu je predaval na raznih zborovanjih in tečajih ter prirejal zanj tudi vrsto poučnih ekskurzij v jugoslovanske znanstvene, učne in vzgojne zavode ter tudi v tujino.

Bil je upoštevan pedagoški pisatelj, katerega ideje so v mnogem pripomogle k preoblikovanju organizacije našega šolstva in njegovega učnega in vzgojnega procesa. Svoja dela je objavjal v vrsti listov in revij, kot so predvojni Popotnik, Učiteljski list, Jutro, Die Quelle, L'Education idr., po osvoboditvi pa v Šolski svet, Pedagoškem radu, Savremeni školi, Mladem svetu, Novih obzorjih, Prosvetnem delavcu, Večernji glas, in drugod. V knjižni obliki pa so izšla naslednja njegova dela: Učne oblike v šolskem delu (SSM 1939). Značilnosti in pogoji kvalitetnega pouka (Ped. tisk 2, 1950). Vzgoja otrok v naši družini (Zal. Obzorja 1932). Vzgojna sredstva naše družine (ZO 1935). Vzgoja naših otrok (Preš. družba 1935). Naš otrok ni več otrok (ZPM 1937). Problemi zgodnjega otroštva za človekov nadaljni razvoj (prih. Glasila DPM). Učna načela naše šole (DZS 1961) in njegov »pedagoški labodnji spev«, kot se je sam izrazil, »Očet splošne didaktike«, ki je v tisku pri DZS in je pri nas edinstveno tovrstno delo visoke kvalitete.

Šilih je bil mladinski pisatelj. Njegovo sta mladinski knjigi »Nekoč je bilo jezero« (UT 1921) in mladinski roman »Beli dvor« (Podrav. tisk. Maribor 1938), katerega velik del v zalogi UT je bil ena prvih zvez okupatorjevega učiteljskega besa, saj obravnava problem narodnega odpadništva in socialnega zatiranja v avstroogorskih časih. Po tem delu je mladina izredno rada posegala ter iz njega črpala mrzljive in soletne zadržke in ljubezen do slovenske zemlje. Šilihova največja želja je bila, da bi se lahko popolnoma posvetil pisanju mladinskih knjig. Žal ni mogel uresničiti svojih številnih zamisli tudi na tem področju.

G. Šilih je bil tudi urednik Pedagoške zbornice SSM (1924 do 1932)

Pokojni Gustav Šilih

ter Roditeljskega lista (1937 do 1939) in je znal pridobiti za ta list vrsto sodelavcev — pedagogov in pisateljev. Sam je prispeval številne tehne članke trajne vrednosti.

Kot ustanovitelj in vodja Vzgojne svetovalnice v Mariboru, član upravnega odbora in sveta Pedagoške akademije, dolgoletni sodelavec Zavoda za napredek šolstva LRS in Zavoda za prosvetno pedagoško službo OLO Maribor, član sveta za prosveto in kulturo MLO Maribor, ustanovitelj in predsednik Pedagoške centrale in po osvoboditvi Pedagoškega društva, dalje kot podpredsednik Zveze pedagoških društev Slovenije, ustanovni član in podpredsednik ZPM Maribor, kot neoficiálni sodelavec pedagoške stolice na ljubljanski univerzi in član širšega odbora zveznega in republiškega ministristva za prosveto oziroma sveta za šolstvo, ima Gustav Šilih velike zasluge in ni bila neumestna misel v nagrobnem govoru dr. St. Gogala, da bi morale viseti žalne zastave na vseh vzgojnih zavodih, saj so pokojnika upravičeno imenovali ljudskega pedagoga.

Šilihova mnogostanska delavnost pa ni bila razpisana, ampak ji je bila glavna vzmet in cilj vzajanje in prevzganje mladine in odraslih v smislu vzgojnih ciljev in humanih odnosov naše socialistične družbe. Bil je tako v pedagogiki in psihologiji, kakor v beletristiki, literarni in kulturni zgodovini široko razgledan. Za vsak vzgojni problem je polskal znanstveno utemeljen in življenjski odgovor. V govorjenih in pisanih besedi je skrbel za izbrani jezik, v pedagogiki, metodiki in didaktiki pa se je trudil za prečno in ustaljeno slovensko terminologijo.

Za svoje ogromno, vseskozi konstruktivno delo — med katerim ni mogoče prešteti primerov individualnih strokovnih nasvetov bivšim učencem in pomoči mladim pedagogom, učiteljem, profesorjem, prijateljem in znancom — je po osvoboditvi prejel Red dela III. stopnje, zlasti značko ZPM, Zagorjevo nagrado in naziv pedagoškega svetnika.

Prof. Gustav Šilih se je rodil 31. julija 1893 v Velenju kot sin upravitelja graščine. Po dovršenih petih razredih osnovne šole ter zasebnem študiju nižje srednje šole in državnega učiteljskega v Ljubljani, kjer je maturiral leta 1912, je služboval kot učitelj v St. Pavlu pri Preboldu. V prvi svetovni vojni je bil kot oficir ranjen na soški fronti. So-

deloval je tudi z Maistrovimi borci pri osvoboditvi Maribora in naše severne meje. Bil je eden izmed tistih sedmih oficirjev, ki so 1. novembra 1918 ušli ves nemški štab v meljski vojašnici ter tako preprečili zasedbo Maribora.

Po vojni je poučeval na realni v Mariboru. Od 1919 do 1927 je bil profesor na trgovski šoli v Mariboru, v šol. letu 1927/28 tudi v Celju, od koder se je vozil študirat pedagogiko, psihologijo in nemški jezik s književnostjo na štiriletno VPS v Zagreb; tam je diplomiral 1928, profesorski izpit pa je napravil 4. novembra 1932 iz pedagogike, z metodiko kot glavnim predmetom.

Med službovanjem na TSS v Mariboru (1929/30) je izpolnil svoje študije na Dunaju, kjer je poslušal tudi predavanja znamenitih zakoncev, kot dr. Karla in Charlotte Bühler o otroški in mladinski psihologiji; leta 1926 je bil na enomesečnem študiju v Ženevi na Institutu Jeana Jacquesa Rousseaua, kjer je poslušal svetovno znanega eksperimentalnega psihologa prof. Edouarda Claparèda.

V letih 1927/1931 je poučeval na dr. moš. učiteljski v Mariboru. Od izbruhov vojne do 10. decembra 1941 je bil v vojnem ujetništvu. Po vrnitvi v okupirano domovino se je hotel preseliti z družino v Ljubljano, vendar mu to ni uspelo; zaposil se je kot knjižničar v knjižarni Kienreich v Grazu. Tam so ga obiskovali njegovi učenci, dobivali od njega pobud in nasvete ter podkrepljenja v upanju skorajšnjega osvobodjenja.

Po vojni od 1. junija 1945 do 1. marca 1946 je bil ravnatelj mariborskega učiteljskega; tam je ostal kot profesor do upokojitve leta 1950. Reaktiviran je prevzel vodstvo Vzgojne svetovalnice vse do svoje prerane smrti.

Našega Šilija je smrt sicer rešila velikega trpljenja, za vse pa: za njegovo ženo Olga, za tri otroke, od katerih najmlajši še študira, za mesto Maribor, ki je osirotelo za enega svojih najboljših meščanov, kajti Šilihovo ime mu je dalo dober glas tudi na področju pedagogike, saj je segal preko vse Jugoslavije in preko meja; za slovensko šolstvo, pedagoško znanost in ne nazadnje za vse njegove številne sodelavce, prijatelje, učence, nasvetovalce, potrebne starše in za mladino pa pomeni Šilihova smrt težko, v mnogem nenadomestljivo izgubo. Gustav Šilih je veljal za enega najuglednejših in najzaslužnejših kulturnih delavcev severne Slovenije, za vplivnega reformatorja slovenskega šolstva med obema vojnama in po osvoboditvi. Šilihovo ime bo ostalo v zgodovini slovenske pedagogike poleg velikih imen, kot so Viktor Bežek, Henrik Schreiner, Matija Senko, Ernest Vranč in dr. Franjo Zgode. Šilihovo pedagoško delo je bilo zelo bogato. Ne bilo bi le znamenje pietete, temveč v korist našemu šol-

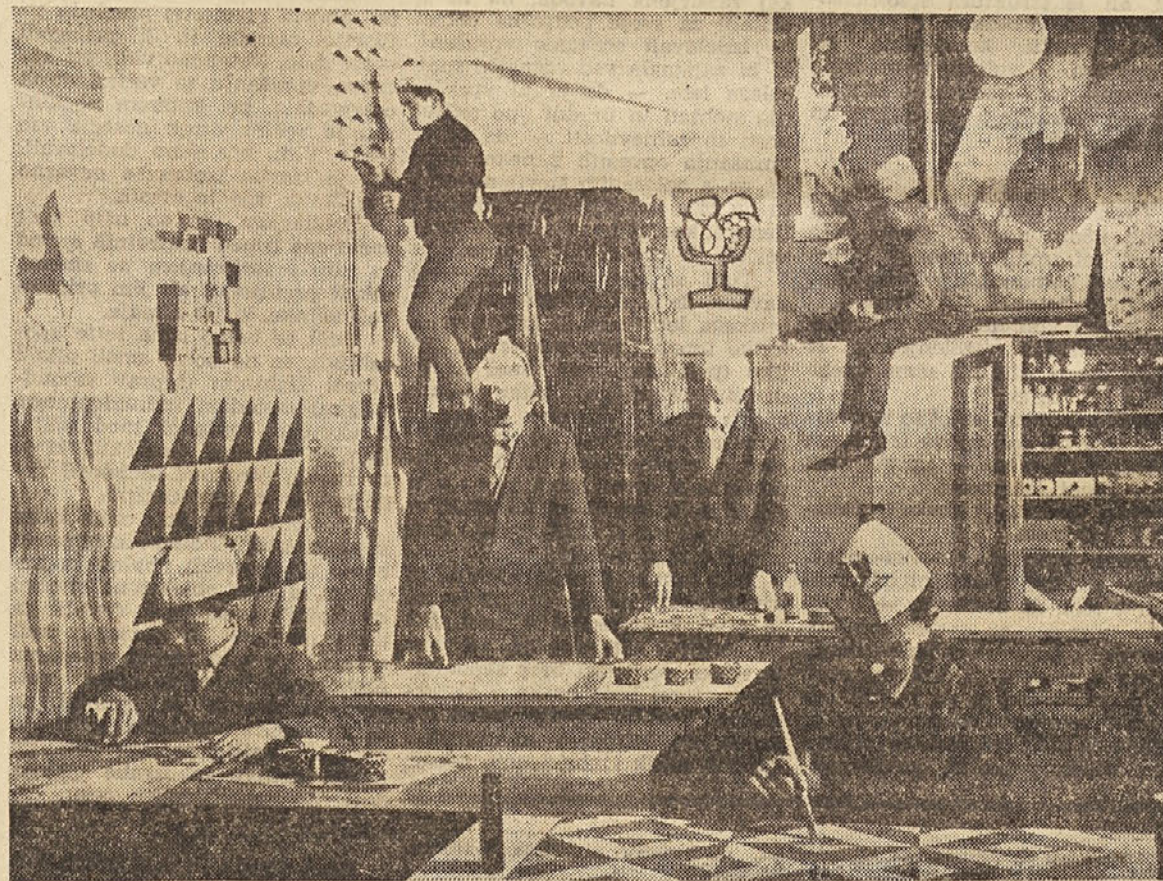
stvu in učiteljskemu naraščanju, pa tudi vsem, ki se kakorkoli ukvarjajo z vzgojo mladine in prevzgojo staršev, če bi se dela Gustava Šilija, raztresena po raznih revijah, knjigah, časopisih in skriptah, zbrala, obdelala in izdala s kritičnim komentarjem. To bi bilo koristno prav zdaj, ko ustanavljamo in reformiramo vrsto šol s poudarjenim pedagoškim izobraževanjem: učiteljskih, VPS, pedagoške akademije, šole za starše ipd., kajti skripti so pomankljiva nadomestitev originalnih del naših pedagoških klasičkov, med katere upravičeno štejejo tudi Gustava Šilija.

Na njegovi zadnji poti v ponedeljek 27. novembra ga je spremljala velika množica prebivalcev Maribora in daljne okolice. Njegov pogreb je bila manifestacija hvalečnosti njemu in pedagogiki socialističnega humanizma, ki jo je izpovedoval. Pred mrtiško vežo so mu govorili tovariši prof. Albert Zerjav in imenu Vzgojne svetovalnice in Zavoda za okrajno prosvetno pedagoško službo, univ. prof. dr. Vlado Schmidt in imenu rep. Zveze pedagoških društev, dr. B. Franković in imenu Zveze pedagoških društev Jugoslavije, ravnateljica Vida Rudolf kot predsednica Okrajne zveze prijateljev mladine, predm. učitelj Alfonz Kopriva in imenu učiteljev in profesorjev šol za kvalificirane in visokokvalificirane delavce; ob grobu pa so govorili še v imenu Hrvaškega pedagoškega književnega zbora prof. Josip Demarič in imenu Pedagoškega društva mariborskega učiteljskega in pedagoške akademije ravnateljica Draga Humek, v imenu Maistrovih borcev tov. Ivan Kraut, v imenu ljubljanske pedagoške katedre univ. prof. dr. Stanko Gogala, v imenu naprednih pedagogov Avstrije pa je pokojnika spremljal na zadnji poti pedagog dr. Friedrich Hillebrandt. Od velikega pedagoga sta se dostojno poslovila tudi pevski zbor učiteljskega in učiteljski pevski zbor »Slavko Osterec«.

Mrak je že padal na pokopališče, ko je množica še vedno nemo in razmišljeno stala pred poslednjim počivališčem ljubljenskega, velikega pedagoga Gustava Šilija.

In vendar: tudi v globoki žalosti nad izgubo še tretje naše pomembne pedagoške osebnosti, ki je letos omahnila kot žrtev zavratne bolezni v pregledni grob, nečemo pretirati, ampak hočemo prav iz hvalečnosti in spoštovanja do njihovih del, z istim neugasnim ognjem pedagoškega erosa in optimizma in z isto neuposljivo vero v napredek in moč vzgoje nadaljevati — vsak po svojih najboljših močeh — njihovo delo za zdravo in uspešno rast našega šolstva, za srečo naših družin in mladine ter za razvoj naše pedagogike in psihološke znanosti v smislu idealov naših velikih učiteljev in naše družbene stvarnosti.

A. Kopriva

Šilkarji in pleskarji — vajenci Obrtno izobraževalnega centra raznih strok v Ljubljani pri praktičnem delu

Dež je ponehal.

Izpod napuščja kavarnе SLON je stopil črnolas fantek na rob pločnika, potegnil iz težke torbe dva primerka časopisa in začel s kovinsko jasnim glasom v pravih ritmičnih presledkih ponujati še nenačeti kontingent, da bi se ga čimprej znebil. Torba, merjena za odraslega, je vzlic širokemu jermenu neizprosno vlekla k tlom slabotno, očitno nedohranjeno telo. Ali glas mu je bil neverjetno močan, tako da se je zlahka prebijal skozi gosto mešanico šumov glavnega prometnega križišča. Njegovi vokali so namesto sončnih žarkov prebliskavali sivino megle in nezavedno svetili čemurno razpoloženje množic. »Novi Pavliha, Dnevnik! Dnevnik, Pavliha!...«

Marsikdo se je ozrl vanj, četudi ni kupil. Ta otroški glas je privlačeval poglede, tudi mojega. Kupil sem izvod zato, da sem mu smej globlje pogledati v oči. Začutil je moj poseg, nekoliko nenavaden in predolg za avtomatsko odmerjen čas ulične kupčije. Gibni stroj njegovih rok je obstal in črno obrobljene oči so vprašujoče zasijale vame. Namesto dečka sem vprašal jaj. »Ali ni ta torba zate pretežka?« — »Zdaj je že lažja...« se je pomirjeno nasmehnil in odkril brazgotino na zgornji ustnici, pod njo pa zevajočo vrzel in ti-

stem delu čeljusti, kjer so se včasih nečimrnikom svetile zlate krona na zdravih zobeh. — »Ali si padel tako nesrečno?« sem mu s pogledom pobožal brazgotino. — »Da, ne...« je zajecjal in povsili oči. — »V kateri razred hodiš?« — »Četrtega ponavljam,«

porogljivo ozirali na naju, ko sva pobirala iz mlakuže razmočene in blatne časopise. Nesrečni Rafko je z uničenim blagom v naročju zahlipal: »Spet me bo tepel...« — »Kdo?« — »Oče...« — »Kaj je tvoj oče?« — »Prodajalec časopisov.«

Ti dve besedi sta mi povedali, zakaj je torba dečku prevelika in pretežka, zakaj ima na ustnici brazgotino in pod njo zevajočo vrzel...

Tisto uro je sedel ob točilni mizi zakajene pivnice v »Centru« črnolas moški s črno obrobljenimi očmi in z vso svojo držo prepričeval, da je bolj doma tu nego v lastnem stanovanju. Boljšal je v mlado točajko in neprikrito požiral njeno polt. Na predzadnji stopnji narkoze so mu služile samo še oči, ki so nezadržno sledile premikom životnega bitja za mizo, odreveneli jezik pa je zmogel le še edino besedo: Lili! in jo avtomatično izgovarjal ne glede na njeno odzivanje. Ker se ni utegnil meniti zanj, jo je končno uspel prijeti za roko in

to tako krčevito, da dekle ni moglo imeti občutka, da jo namerava še kdaj spustiti. Svojevrsna privlačnost treznega se je pijanemu sprevrgla v nenavadno odvrtnost. »Trobec, ne bodi nadležen... Spusti me!« je izvijala zapestje iz klešč. On pa se je za-

večega ekspres. To izmenično trzanje se je v vseh časovnih presledkih, ko je čakal na krogle, ponavljalo vse do trenutka, ko je zasilil rezek udarec ob keglje; le-tega pa je doživljal tako, kakor da ga je krogle zadela naravnost v čelo in so se mu možgani razleteli v smeri padajočih kegljev, v vsakem pa je videl sebe, omahujočega pod udarci pijanega očeta. In ko jih je postavil, se mu je zdelo, da pobira iz cestne mlakuže mokre in blatne časopise... Gрозljiv občutek, da ni prodal uničenih časopisov, ga je silil, da bi s potosterjenim glasom klical bežim nogam nad seboj: »Novi Pavliha, Dnevnik!...« A glas, njegov močni kovinski glas je tihel v grlu kakor zataknjena kost, le v senceh mu je divje razbijalo troje besed: Trobec, drž! gobec...

Našminkana in po zadnji modri oblečena učiteljica (ni mnogo tako »srečno« poročeni, da bi lahko prihajale v šolo vsak dan v drugi obleki!) je razlagala medsebojno lego daljce in premice. Pri tem se je posluževala dveh ravnil. Učenci so bolj pasli oči na njeni obleki in okrasju, kakor pa sledili njenemu prizadevanju, da jim približa nekaj abstrakcij. Rafko pa ni gledal ne njene obleke in ne ravnil, ampak — jedel. Breda, njegova sosedka v klopi, mu je bila, kakor vsak

dan, tudi tokrat že pred uro skrivaj in brez besed položila na polico svoj obložen kruhek, ker je vedela, da nikoli ne zajtrkuje. Z enim očesom je lovila gibanje ravnil, z drugim pa materskino spremljala vsak prikriti gib lačnega šolsca. (Kako rada bi se samo dotaknila drobnega zapestja, ki je podrtjevalo pri lomljenju skorje... toda tega ni smela storiti zavoljo njega samega in še bolj zaradi obrekljivih sošolcev. Rada je imela njegovo črno obrobljene žalostne oči z vso njegovo bridko revščino. A tega ne bi mogla povedati nikomur, niti mami.) — Učiteljica se je odločila za poskusno kontrolo razumevanja in v hipu premerila obraze. Breda je pod klopio opozorila Rafka na nevarnost, toda prepozno. — »Rafko že spet prežvekuje med poukom... Zajtrkuj doma, ne v šoli! Ponovi vse, kar si slišal! Nisi poslušal? Ne, pobiljšijav ponavljaj... Sedi! Nezaostlost!«

Rafko je zaprl oči in povsili glavo, v ustih pa mu je običajni polprežvečen grizljaj. Bridkost v njegovem srcu se je stiskala v težko črno kepo in imel je občutek, da ga pošastno vleče k tlom in vse niže v brezdanji prepad. Ničesar več ni slišal, tudi tega ne, kako je njegova sosedka glasno pogotnila svojo neizločeno solzo...

Janez Lampič

Seminar za socialne delavce na šolah

Zavod za napredek šolstva je skupno z Društvom za socialne delavce pripravil v dneih od 11. do 14. decembra seminar, na katerem so se prosvetni delavci iz posameznih občin seznanili z osnovami reševanja socialne problematike na šolah. Vsak dan je bilo na sporedu po eno predavanje, in sicer: dr. A. Križanec je predaval o načelih socialne politike FLRJ, znanstveni sodelavec Nika Arko o socialni zakonodaji in organizaciji socialnih služb, dr. Ljubo Bavcon je govoril o načelih za obravnavanje družbeno neprilagojene mladine, psiholog Vinko Skalar je podal izbrana poglavja iz psihologije, prof. Ada Klanjšek je govorila o problematiki družbeno neprilagojene mladine in metodah učiteljskega dela, soc. delavka Ela Zupančič pa o organizaciji družbenega upravljanja na šolah pri reševanju socialne problematike.

Zlasti je bilo veliko zanimanje za predavanje tov. Klanjšekove, po katerem se je razvila živahna razprava o metodah učiteljskega dela pri reševanju težavne problematike družbeno neprilagojene mladine.

Omenjena predavanja bo Zavod za napredek šolstva izdal v posebni publikaciji, da bo gradivo dostopno vsem učiteljem.

dan, tudi tokrat že pred uro skrivaj in brez besed položila na polico svoj obložen kruhek, ker je vedela, da nikoli ne zajtrkuje. Z enim očesom je lovila gibanje ravnil, z drugim pa materskino spremljala vsak prikriti gib lačnega šolsca. (Kako rada bi se samo dotaknila drobnega zapestja, ki je podrtjevalo pri lomljenju skorje... toda tega ni smela storiti zavoljo njega samega in še bolj zaradi obrekljivih sošolcev. Rada je imela njegovo črno obrobljene žalostne oči z vso njegovo bridko revščino. A tega ne bi mogla povedati nikomur, niti mami.) — Učiteljica se je odločila za poskusno kontrolo razumevanja in v hipu premerila obraze. Breda je pod klopio opozorila Rafka na nevarnost, toda prepozno. — »Rafko že spet prežvekuje med poukom... Zajtrkuj doma, ne v šoli! Ponovi vse, kar si slišal! Nisi poslušal? Ne, pobiljšijav ponavljaj... Sedi! Nezaostlost!«

Rafko je zaprl oči in povsili glavo, v ustih pa mu je običajni polprežvečen grizljaj. Bridkost v njegovem srcu se je stiskala v težko črno kepo in imel je občutek, da ga pošastno vleče k tlom in vse niže v brezdanji prepad. Ničesar več ni slišal, tudi tega ne, kako je njegova sosedka glasno pogotnila svojo neizločeno solzo...

Janez Lampič

V skladu s potrebami reforme šolstva

Razgovor s tov. Venčeslavom Winklerjem, glavnim urednikom za pedagoško in izobraževalno literaturo pri DZS, o knjižnem programu za prihodnje leto

»Potrebe reformiranega šolstva, praktične naloge izobraževalnega dela in samoizobraževanja, ki jih rešujejo naši vzgojitelji, sredi vsakdanjih dolžnosti — to je bil skupni imenovalec, ki je odločil o našem knjižnem programu. Seveda ne kaže zamolčati, da so tudi ekonomski faktorji sovpivali na programski izbor, saj se v založniških podjetjih zmeraj bolj akutno postavlja načelo samovzdrževanja,« je dejal tovariš Winkler v razgovoru.

— Kakšen je programski izbor pedagoških publikacij?

»V »Pedagoški knjižnici« so na programu tri pomembna dela: prvi del Zgodovine slovenskega šolstva in pedagogike, ki jo je napisal dr. Vlado Schmidt, drugi del Psihologije otroka in mladostnika, avtor je dr. Leon Zlebnik, in Vzgoja razvojnoprizadetih otrok dveh avtorjev: Antona Skale in Marjana Pavčiča. V zbirki »Mala pedagoška knjižnica« pa bodo izšle štiri knjige: Komuna in šola (Dušan Bavdek), Tuji jeziki in otroci (Katja Fistrovič), Dramatizacija pri pouku slovenščine (Milan Dolgan) in Izraba učne ure (Milan Vrtačnik). Zadnje delo sodi med praktične priročnike metodike.«

— Naši vzgojitelji se večkrat pritožujejo, da jim manjka primernih priročnikov za praktično delo. Bo založba izdala kakšno publikacijo takšnega značaja?

»Med priročniki, namenjenimi prosvetnim delavcem, bodo izšli več del. Omenil bom le najznamenjše: Metodika spoznavanja družbe (avtor Janez Tomšič), Učni načrt za osnovne šole (Andrej Šavli), Okolje in razvoj slovenskega otroka (Bergant-Bonač-Glonar-Kmet), Oprema in učila v obvezni šoli (Viljem Kunst) in Prispevek k metodiki tehnične vzgoje (dr. Nikola Potkonjak-Stevan Bezdanov).«

— In tuji priročniki?

»Založba bo izdala Nemščino za tehnike (dr. Pavel Karlin), ker je problem jezikovnega pouka na strokovnih šolah posebno aktua-

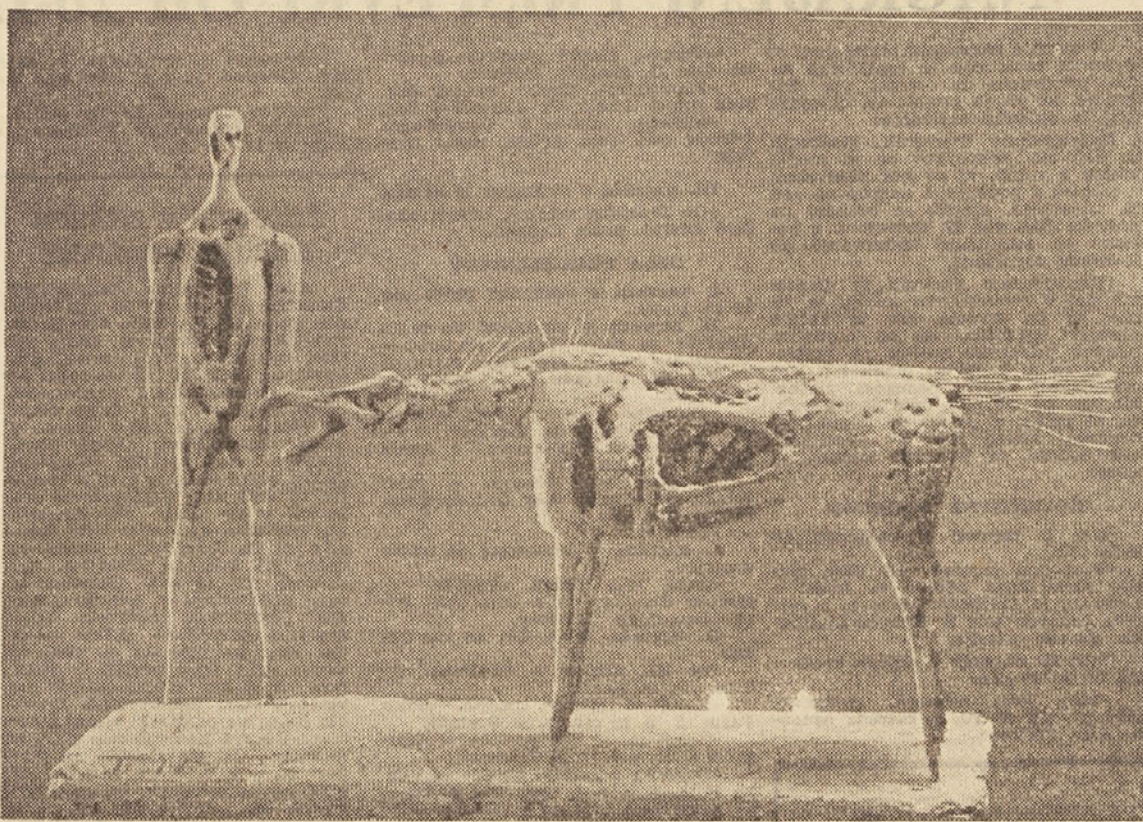
len. Gre za priročnik, ki bo upošteval specifično tehnične stroke. Izdali bomo tudi knjigo istega avtorja Metka und Milan sprechen deutsch, tretji del, in Rusko vadnico, ki jo bosta sestavila dva avtorja: Franček Šafar in Ivan Zor.«

— Najbrž ni naključje, da ste v uvodu omenili samoizobraževanje. S katerimi deli se bo oddolžila založba temu svojemu poslanstvu?

»Predvsem velja omeniti ciklično zasnovano izdajo desetih knjig gospodarske matematike »Računi v gospodarstvu«. To obširno in temeljito delo so zasnovali trije avtorji: Andoljšek-Kovačič-dr. Vadnal. Predvideno je, da bo izšlo vseh deset knjig v treh letih. Zbirka »Računi v gospodarstvu« je sestavljena tako, da bo služila vsakomur: preprostem članu delavskega samoupravljanja prav tako kot gospodarstveniku analitiku, in prav tako finančnim uslužbencem kot študentom na vseh stopnjah ekonomskih strokovnih šol, saj bodo posamezne knjige obsegale osnove gospodarskega računstva pa vse do diferencialnih, integralnih in verjetnostnih računov. — Poleg tega obširnega dela bo izšla v prihodnjem letu še Matematika za odrasle (Pilgram-Podlesnik-Stalec).«

— Še kakšne programske značilnosti?

»Založba bo izdala tudi dve publikaciji Zavoda za napredek šolstva, in sicer: Radijske ure in izkušnje z njimi (Janez Tomšič) in Skupinski pouk, knjigo, ki jo je napisal uredniški odbor. — Sicer pa na koncu poklicen pridržek: na programu je še več del pedagoške in izobraževalne tematike in lahko se zgodi — razlogov je lahko več, od organizacijskih, tehničnih pa vse do ekonomskih in tistih, pri katerih ima založba zvezane roke (avtorstvo, oddaja rokopisov itd.) — da bo katero koli napovedano delo zamenjala druga knjiga, ki jo imamo trenutno še v rezervi.«

Tihec Slavko: Kompozicija (Iz cikla »Vojna«, pat. mavec, 1958)
— Iz knjige: dr. Fran Šijanec »Sodobna slovenska likovna umetnost.« Založba »Obzorja«, Maribor

Sodobna slovenska likovna umetnost

Informirati brava o »Sodobni slovenski likovni umetnosti« pomeni toliko, kot nakazati osnovne poteze Šijančevega dela o toliko tehniki, a tudi obsežni in zapleteni problematiki. Uspehi jugoslovanske in slovenske likovne umetnosti se zrcalijo v številnih mednarodnih priznanjih, ne samo v merilu domače likovne ustvarjalnosti. V časopisu in revijah pa smo lahko sledili esejiističnim in kritičnim prikazom o posameznih pojavih naše predvojnne in povojne likovne umetnosti. Zdal pa, ko se nam ponuja vpogled v sodobno likovno umetnost na Slovenskem, kritika v dnevnem časopisu malone molče preide preko pomembnega dogodka, ne da bi dvignila ali povzela palec. Po svoji tematici, raznorodni problematiki, kot tudi po kritičnem odnosu in vrednotenju zasluži Šijančeva »Sodobna slovenska likovna umetnost« nadrobno in kritično oceno, zato je pričakovati v revialnem tisku obširno strokovnjakovo besedo. Zlasti še, ker je to prvi poizkus sistematičnega obravnavanja slikarstva, kiparstva in arhitekture od 1918. leta do praga prezentnega časa.

Izraz »sodoben« je dokaj ohlapen, zato je avtor že uvodoma povedal, da je zajel slovensko likovno umetnost od konca I. svetovne vojne do konca petdesetih let. Torej razpon od poznega impresionizma do raznih stilnih smeri sedanosti. Avtor je razvojnno motril raznovrstne poti slovenskih likovnikov, naglašujoč, da izhajajo vselej iz neposredne stvarnosti, ne glede na to, ali takšen ali drugačen stilni izraz sprejemamo ali odklanjamo, priznavamo ali obojujemo v celoti ali kot posamezni pojav. Da bi bravcu olajšal umevanje raz-

ličnih stilnih kategorij, je Šijanec v tolmaču evropskih umetnostnih smeri postregel z eminentnimi predstavniki likovne kulture, pričenjajoč navajati karakteristike posameznih struj že od romantike dalje.

Prav zato bo tudi laik občutil nekoliko nasilno letnico 1918, kjer pričinja Šijanec z obravnavo poznega impresionizma pri Slovincih. Izhodišče moderne umetnosti po svetu in pri nas je impresionizem, le da pomeni nastop slovenske četvorice osamosvojitve in prerod domače umetnosti, hkrati z literarno moderno pa drugi višek v slovenskem kulturnem razvoju. Nekako sočasen pojav literarne in likovne moderne pri nas motrimo v znamenju kulturne dominacije nad gospodarskim stanjem; zatorej bi bilo na mestu, ko bi v organski celoti zaobjel nastanek slovenskega impresionizma. Šijanec kronološko sledi umetniškimi pojavi ter navaja z leksikalno zbrano pomembno in obrobno pojave, osebnosti in dela, z željo, da bi ohranil mero za bistveno. Če bi raznorodne struje na Slovenskem pogledil ter jih osvetlil v nadrobnejši luči kot izrazni pojav s specifičnim estetskim in idejnim poudarkom ter jih zaobjel v večji meri na osnovi družbenih silnic in mestoma povezal s sorodnimi pojavi na področju glasbe ali literature, bi obogatil svoje zahtevno delo. Če tudi razprave in članki v revialnem tisku marsikdaj pomorejo, je še mnogo umetniških problemov, ki jih še ne moremo z znanstveno zanesljivostjo obširno razložiti, in avtorju gre zasluga, da je pogosto opravil pionirsko delo; moral je izviščiti lastne poglede in se približati objektivnim

merilom in vrednotenju. Bolj nerodno je, da se je avtor prepustil neenakomernemu obravnavanju — izvor tega je pač v neraziskanim gradivu in pomanjkljivih virih, kar utegne zavajati umetnostno neorientirane bravce.

Šijanec obravnava slikarstvo z grafiko enako obsežno kot kiparstvo, arhitekturi pa je odmeril več prostora — bržkone je to prvi poizkus prikazovanja slovenske arhitekture od Plečnika do arhitektov in objektov, ki so takorekoč zrasi pred našimi očmi. Kakor se je pri strujah in skupinah pogosto omejil na najbolj bistvene oznake, tako je pri posameznih osebnostih in delih podal obširnejšo razlago. Odveč je poudarek na vnanjih, nadrobno stih pri življenjskem posamezniku. Jedro razlage mora sloneti na umetniških delih, metamorfazah umetniške kreativnosti itd. Tu se je Šijanec izkazal kot objektivni presojevalec ne glede na to, ali je vrednotil umetnino abstraktno ali fabulativno realistično.

Čeprav je Ljubljana že od nekdaj kulturno središče umetniškega življenja, ne gre zametavati likovno tvornost v drugih mestih. Tu je Šijanec vključil tudi slovenske slikarje iz Trsta ter spregovoril v posebnosti tržaške problematike. Na gre za »provincializem« v posameznih mestih, pač pa za likovno manifestacijo na raznih koncih Slovenije. V razponu kvalitete pa je moral avtor neizbežno postaviti posamezna prizadevanja nekega amaterstva (v dobrem pomenu besede) in polnokrvno umetnino, saj je vselej zajel vse, ki se ukvarjajo s slikarstvom ali kiparstvom bodisi v Ljubljani ali drugod. Zaveda se, da je teorija »glavnega mesta« nekaj postranskega in da končna odločitev o vrednosti umetnine sloni vselej na kvaliteti. Niso pa brez pomena ustvarjalni pogoji v posameznih mestih; ob zdravih pogojih lahko regionalizem pospešuje porast kreativnih moči in kulture nasploš. (Vzglede primer je Slovenj Gradec).

Ritmični izraz v besedi in plesu

Tokrat bi opozorili na Cicibana kot na ceno in kvaliteto slikarstva, ki jo prejemajo naši otroci iz prvih, drugih in tretjih razredov osnovne šole, pa tudi otroci v vrtilih in v vzgojno varstvenih ustanovah in seveda tisti, ki se ne hodijo v šolo in film Cicibana prebirajo starši ali starejši bratje in sestre.

V letošnjem letniku nam piše Marta Paulinova v vsaki številki Cicibana, kako naj preprosto pesem, vabilni prizor, snov iz spoznavanja prirode in družbe otrok podoživi ne samo z lepo besedo, temveč tudi v igri, v dramatiziranju in predvsem v ritmičnem in plesnem izrazu.

Otrok čuti živo potrebo, da kompleksno doživlja, mi odrasli, smo po navadi tega polnovrednega doživljanja oropani. Zato pa skušajmo otrokom kolikor mogoče dolgo, v življenju ohraniti to njihovo pristno potrebo, ohraniti in seveda tudi razvijati. Saj s takim vsestranskim delom bogatimo otroka, otrokovo osebnost.

Naj opozorimo, katere sestavke je Ciciban letos že prinesel. V septemski številki: Otroci, po jabolka! V oktobrski: Igrajmo se polke! V novemski: Jesen. V decemski številki: Zivali pri babici Zimi.

Tovariška Marta Paulinova je koreografirala te prizore z otroki že v Srednji vzgojiteljski šoli in tudi sicer koreografira v Mladinskem gledališču v Ljubljani.

Bogate izkušnje svojega dela posreduje otrokom in seveda tudi nam vzgojiteljem in učiteljem. Nerazdružne z njeno pripovedjo so vinjete, ki jih dela Marija Vogelnikova. Ti sestavki so nam, učiteljem in učiteljicam, samo pobuda za tvorstvo delo. Kolikokrat smo v zadregi pri urah telesne vzgoje, ko ne vemo, kako bi na primeren način otroke razgibal in razveselil. Kolikokrat bi lahko na tak ritmičen način obnovili kakšno snov iz spoznavanja prirode in družbe. Kolikokrat bi lahko fantazirali in igrali, kolikokrat pri pouku slovenskega jezika, pri računstvu itd. Posebno velja to za elementarno stopnjo v osnovni šoli.

aa

Risba Marije Vogelnicove h koreografiji Marte Paulinove »Zivali pri babici Zimi«

Jože Župančič

Obravnava slovenske sodobne umetnosti bi bila nepopolna, ko bi zajela le likovne struje in skupine ter posamezne umetnike; Šijanec je poudaril pomen po vojni ustanovljene Akademije za upodabljanje umetnost v Ljubljani, ustanovitve Moderne galerije (poleg ostalih), grafični biennale v Ljubljani in ne nazadnje skrb Mladinske knjige za umetniško mladinsko ilustracijo.

Bravec bo ponekod občutil razdobljenost obravnavanja in nekoliko nabrekli slogovni prijem in si bo zaželel preprostejšega izražanja in preglednejšega podajanja, slonečega na sintezo. Kdorkoli bo prebral »Sodobno slovensko likovno umetnost«, bo moral upoštevati izredne težave, s kakršnimi se srečuje vsak pisec, ki studiozno pristopa k živju in spreminjajoči umetnosti z umetniki, ki še živijo. Šijanec je moral prebrati vrsto težav, saj imajo le najstarejše oblike sodobne umetnosti dokončno — vsaj približno! — umetnostno-zgodovinsko podobo, drugače pa obstaja nenehen tok živorodne umetnosti, do katerega je težko dobiti umetniško-zgodovinski odnos, dokler umetniška dela niso zgodovinski pojem v umetnosti. Zato z veseljem sprejemamo Šijančovo zahtevno delo; nekatere nevedčnosti ne zmanjšujejo njegovega pomena.

Knjigo krasi 138 črno-belih reprodukcij, od tega jih je preko 100 odmerjenih slikarskim, grafičnim in kiparskim delom, ostale pa ponazarjajo objekte sodobne arhitekture. Kljub dobri kvaliteti in premišljenemu izboru pa bi bilo prav, ko bi založba Obzorja oskrbela vsaj nekaj barvnih reprodukcij. Skladno opremo za knjigo je izdelal Jaroslav Černigoj. Videti je, da ima založba Obzorja širše zasnovan likovni program, kar je posebno razveseljivo. Že prva knjiga Likovnih obzorij je izpolnila pričakovanja, saj obravnava tisto umetnost, do katere bi moral izobraženec najti svoj odnos, ker odraža sodobne domače težnje v slikarstvu, kiparstvu in arhitekturi. I. G.

Na Goleku nastajajo novi učbeniki

Ob izidu priročnika dr. Mihajla Rostoharja »Začetno čitanje po analitični metodi«

Državna založba Slovenije je izdala v letošnjem letu precej učbenikov in priročnikov, med drugim tudi dr. Mihajla Rostoharja »Začetno čitanje po analitični metodi«. Avtor najbolj obširno razpravlja o psiholoških osnovah začetnega čitanja, zatem pa o sintetični, globalni in nazadnje o analitični metodi, za katero se je sam zavzel po dolgotrajnih študijah in proučevanjih tako na univerzi v Brnu, kjer je služboval skoraj štiri desetletja, nazadnje pa je bil predavatelj psihologije na ljubljanski univerzi. Pred leti je dočkal osemdesetletnico. Zdal živi na svojem posestvu v vinskih gorah prelepega Krškega polja.

Zdal, ko imajo učitelji elementarnih razredov v rokah ta priročnik, poizkušajo pouk začetnega čitanja po novi metodi. O uspehih takega novodobnega pouka sem povprašal učiteljico Evo Malenšek, znano metodikarko na ljubljanski osemletki.

Odvrnila mi je: »Končne sode še ne morem izreči, saj smo šele na začetku šolskega leta. Vendar sem že doslej ugotovila, da gre delo po novi metodi hitreje in z manjšim naporom od rok.«

Skupaj smo obiskali avtorja tega priročnika na Goleku in naveli to in ono vprašanje, za katerega je dal pobudo praktični pouk po novi učni metodi.

Učitelji so izrekli željo, da bi bil nujno potreben še abecednik za pouk po novi metodi. Dr. Rostohar nam je zagotovil, da je

tek učbenik že v delu; avtorju pomaga pri delu še več drugih strokovnjakov s praktičnega področja.

Nekateri učitelji, ki so proučevali pouk čitanja po analitični metodi še pred izidom Rostoharjevega tiskanega priročnika (dela, ki so po navodilih avtorja), so izjavili, da je uspeh pouka po tej metodi razveseljiv. Učenci, ki so se naučili čitanja po analitični metodi, čitajo lepše že na koncu prvega razreda in vsaj tako lepo, kakor tisti učenci tretjega razreda, ki so se učili čitanje po kakih drugi metodi.

— Zakaj se odločijo učitelji težko za novo metodo? Tudi to vprašanje je prišlo na dnevni red našega pomenka.

Pa smo našli tak zagovor: Večina učiteljev poučuje po taki metodi, ki jo pozna že vrsto let. Metoda menjati je pač težko in nekateri se boje tveganja. Ko bo dočkal abecednik, bo pristopil še marsikdo k tej metodi, ker mu bo abecednik olajšal delo.

Z dr. Mihajlom Rostoharjem se pozna že desetletja. Profesor je doma iz vasi Brege na Krškem polju, v bližini Leskova. V to vas blizu Krškega sem zahajal že kot otrok in pozneje tudi kot dijak-učitelj. Že tedaj sem spoznal učenega profesorja, ki je pisal knjige in bil urednik raznih znanstvenih revij. Ves okoliš je bil ponosen na tega svojega uglednega rojaka.

Prav temu poznanstvu gre zasluga, da sem že v dobi med

obema vojnoma spremljal dr. Rostoharjevo znanstveno delo.

Ob neki priliki sem ga vprašal, zakaj se je odločil za študij filozofije.

Dr. Rostohar mi je odgovoril: »Že nekdanj, ko sem bil še otrok, sem imel poglede obrnjene vase. Rad sem razmišljal o tem in onem.

Prividi iz mladih let so me priganjali, da sem razmišljal o duši. V prvih letih mojega šolanja so poučevali dušeslovje v glavnem le duhovniki, ki so nam prikazovali psiho kot nekaj spremenjivega: duša pride v telo in izgine. Za nas pa je duša tvorba kakor telo. Iz človekovega zarodka nastane le človek, nikoli ptič ali — konj.«

Oče Jože in mati Neža Rostohar sta poslala sina, ki je kazal veselje do šolanja, najprej v meščansko šolo v Krško, zatem pa se je vpisal na ljubljansko gimnazijo. Tam je bil sošolec pesnika slovenske Moderne Josipa Murna-Aleksandrova. Dijak Rostohar je stanoval v stari ljubljanski Cukrarni in ko je pesnik Murn opazil nekega dne, da mladi rojak s Krškega polja piše pesmi, ga je povabil v dijaško tajno literarno Zadrugo. Tako je postal član Zadruga tudi naš Mihajlo Rostohar.

Po končani gimnaziji se je odločil Rostohar za študij prirodoslovnih ved in filozofije. Pozneje se je specializiral za eksperimentalno psihologijo in je bil tedaj učenec enega največjih ev-

Risba Marije Vogelnicove h koreografiji Marte Paulinove »Zivali pri babici Zimi«

Jože Župančič

Naročniki!

NAGRAJENI PRISPEVKI OB 20-LETNICI REVOLUCIJE

Uprava je razposlala na vse šole račune za naročnino za leto 1962. Prosim, da šolska vodstva, naj ji naročnino čimprej nakazujejo.

Hkrati ponovno pozivamo naročnike, ki še vedno niso poravnali naročnine za pretekla leta, naj to stori do 1. januarja.

Blagajnike sindikalnih podružnic in poverjenike prosimo, naj nakazujejo naročnino, če že ne v celotnem znesku (400 din), pa vsaj v dveh obrokih po 200 din, in sicer 1. januarja in 1. junija. S tem bodo olajšali delo sebi in upravi.

Kjer so nastale med letom večje osebne spremembe, je treba upravi poslati natančne seznane naročnikov.

Naročnikom, ki počujejo na strokovnih šolah, je uprava priložila zadnji letošnji številki poštne polonice. Prosi jih, naj ji nakazujejo naročnino za čas do 31. decembra 1961 čimprej.

Uprava
»PROSVETNEGA DELAVCA«

V zvezi z nagradnim natečajem ob 20-letnici revolucije je republiška žirija pregledala in ocenila vse prispevke, ki jih je prejela od okrajnih žirij in sklenila naslednje:

Nagrajevanje literarnih, glasbenih in likovnih prispevkov se ni moglo izvesti v rokih, ki so bili predvideni v razpisu s podelitvijo nagrad na dan 29. novembra, ampak se prenese na praznik JLA dne 22. decembra, s katerim se zaključuje tekmovanje ob 20-letnici revolucije.

Nagrajevanje likovnih in glasbenih del v republiškem merilu ta žirija ne bo izvedla, ker je večina okrajnih sporočila, da so najboljši likovni prispevki poslani na razstavo, ki so jo v okviru pionirskih tger organizirali likovni pedagogi, glasbenih del pa ni bilo tako kvalitetnih, da bi prišla v poštev za republiško nagrado. Mesto teh bo podeljenih več nagrad za literarne izdelke in sicer:

KOLEKTIVNE NAGRADE

Dve I. nagradi v vrednosti po 25.000 din:
»Svobodna pomlad« III. 1961, glasilo pionirskega oddela R. Robič v Limbušu in kolektivno delo 5. b. razreda osnovne šole B. Kidriča Ljubljana, Savsko naselje.

Stiri II. nagrade v obsegu vrednosti po 20.000 din:
»Moj kraj včeraj«, prispevki učencev III. in IV. b. razreda osnovne šole Cerkno;

»Utrpi«, glasilo pionirjev osnovne šole B. Kidriča, Maribor;
»Plamenček«, glasilo učencev osn. šole Angel Besednjak, Maribor-Tabor;
»Kekce«, almanah pionirskega oddela osn. šole Artiče, pošta Brežice.

III. nagrada v vrednosti 15.000 din:
»Ob 20-letnici vstaje«, učenci osn. šole Otalež, pošta Cerkno.

DELA POSAMEZNIKOV

I. nagrada v vrednosti 25.000 din se ne podeli.

II. nagrada v vrednosti do 20.000 dinarjev za delo »Velika zmaga« — »Svetlana« — II. gimnazija Maribor.

Tri III. nagrade v vrednosti do 15.000 din:

»Municipija« — Senja Brezjak, 8. r. osn. šole B. Kidriča, Maribor;
»Plamenček v plamenu« — Adela Brumček, gimn. Trbovlje;
»Pozgana vas Koreno« — Niko Udovč, 8. r. osn. šole Brdo-Sentvid, občina Domžale.

Pionirji:
I. nagrada v vrednosti do 16.000 dinarjev:

Igrica »Na pragu svobode« — Marjan Kancier, 8. r. osn. šole Angel Besednjak, Maribor.

II. nagrada 12.000 din se ne podeli.

Pet III. nagrad v vrednosti po 8.000 din in sicer:

»Kajuhovi mami«, pesem, Vinko Vasle, 5. a. r. osn. šole Šostanj;
»Zakaj mi je ime Aljoša« — Aljoša Mijović, osn. šola Črnomelj;
»Dogodil v Saleški dolini« — Vinko Rojč, 3. b. r. I. osn. šole Velenje;
»Moj kraj včeraj« — Danila Koojancić in Vidolka Furiančič, učenci 6. r. osn. šole Skofije, okraj Koper;

»Moj kraj v revoluciji« — Marjetka Eberlin, 5. b. r. osn. šole Šostanj.

Posebne nagrade se ne delijo.
Skupno razdeljenih 17 nagrad v vrednosti 278.000 din

Prispevki v socialni sklad Samopomoči

Ako je postala Samopomoč Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije vsesplošno last našega učiteljstva, imajo pri tem nedvomno svoj delež tudi prosvetni delavci, ki so bili od vsega početka njeni najzvestejši in najboljši prijatelji. Samopomoč se razvija in še dalje krepi. V okviru Samopomoči deluje, poleg drugega, tudi socialni sklad, in zadnji občni zbor je sprejel sklep, naj bi vsak član Samopomoči prispeval v ta sklad 1000 dinarjev kot posojilo. Pri preko 3000 članstva bi se tedaj sklad zvišal za dobre tri milijone dinarjev, kar pomeni, da bi bila Samopomoč brez nadanjnjega v položaju, nuditi prosvetnim delavcem brezobrestna posojila v širšem obsegu. Naj povemo, da se tudi ta akcija prav lepo odvija. V kratkem razdobju nekaj tednov so vplačali člani Samopomoči 154.000 din posojila; prispevki stalno dotekajo. Uprava Samopomoči je trdno uverjena, da bo znesek prispevkov iz tega nastava narastel že pred novim letom do višine preko 200.000 din, ne da bi pri tem imeli v mislih sklad, ki je na voljo članstvu od prej. VD

PRAVNI NASVETI

D. J. Vprašanje: Kolikšna je učna obveznost upravitelja na osnovni šoli, ki ima 9 oddelkov, če poučuje slovenski in srbohrvatski jezik?

Odgovor: Po četrtem odstavku 8. točke odloka o honorarni službi, o delovni obveznosti lra. (Uradni list LRS, št. 6-15/56) se upravitelju osnovne šole z 9 oddelki zniža učna obveznost za 6 učnih ur na teden. Če poučuje samo slovenski in srbohrvatski jezik, pa se mu v skladu z drugim odstavkom 9. točke cit. odloka zniža učna obveznost še za 2 učni uri na teden. Če tak upravitelj poučuje v višjih razredih (od 5 do 8.) osnovne šole, kjer je razredni pouk in kjer znaša učna obveznost 22 učnih ur na teden, potem ima le 14 učnih ur obveznosti na teden.

B. T. Vprašanje: Kolikšen je poseben dodatek za delo v oddelku z dvema razredoma in v oddelku z več kakor dvema razredoma?

Odgovor: Po 7. in 8. točki II. razdelka odloka o posebnem dodatku za učno in vzgojno osebo na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih (Uradni list LRS, št. 12-57/56) pripada učnemu osebju poseben mesečni dodatek do najvišjega zneska za delo v oddelku z dvema razredoma do 2000 din in za delo v oddelku z več kakor dvema razredoma do 4000 din. V smislu VII. razdelka cit. odloka lahko prejema učno osebo po tem odloku največ dva posebna dodatka, če izpolnjuje pogoje zanje.

P. J. Vprašanje: 1. Ali je učno osebo upravičeno zahtevati brezplačna drva v naravi?

2. Kdo nosi stroške prevoza oziroma dostave brezplačnih drv na učiteljevo stanovanje?

3. Ali je lahko član šolskega delovnega kolektiva (administrativni

uslužbenec) predsednik šolskega odbora?

Odgovor: 1. Po tretjem odstavku 5. člena uredbe o brezplačnem stanovanju in kurivu učnega in vzgojnega osebja (Uradni list LRS, št. 12-57/56) se da brezplačno kurivo na upravičencev zahtevo v naravi, kolikor je to glede na krajne razmere mogoče.

2. Stroške dostave brezplačnega kuriva nosi organ, ki je dolžan dati brezplačno kurivo.

3. Član šolskega delovnega kolektiva ne more biti predsednik šolskega odbora.

K. M. Vprašanje: Kolika je učna obveznost za 4. razred osnovne šole?

Odgovor: Učna obveznost od 1. do 4. razreda osnovne šole znaša toliko tedenskih obveznih učnih ur, kolikor to določa predmetnik za posamezni razred.

L. A. Vprašanje: Ali pripada upravitelju osnovne šole, ki stanuje v svojem stanovanju, ker v šoli ni prostora, pravica do brezplačnega stanovanja in kuriva?

Odgovor: Prosvetnemu uslužbenec, ki je sprejel službo na podlagi razpisa, nima pravice zahtevati nadomestilo za ločeno življenje, razen v primeru, če je bilo to zagotovljeno v razpisnih pogojih.

M. L. Vprašanje: Ali pripada upravitelju osnovne šole, ki stanuje v svojem stanovanju, ker v šoli ni prostora, pravica do brezplačnega stanovanja in kuriva?

Odgovor: Prosvetnemu uslužbenec, ki je sprejel službo na podlagi razpisa, nima pravice zahtevati nadomestilo za ločeno življenje, razen v primeru, če je bilo to zagotovljeno v razpisnih pogojih.

KNJIŽNICA DRUŠTVA ZA MODERNE TUJE JEZIKE

8. Batusić, Francusko poslovno dopisovanje, Zagreb 1957
9. Stojiljković, Textes Choisis I. Moyen Age, Beograd 1955
10. Janković, Francusko-srpski-nemački razgovori, Beograd 1958
11. Janković, Francuski u razgovoru, Beograd 1959
12. Horetzky, Précis pratique de grammaire française, Zagreb 1956
13. Contes et recits I, Zagreb 1957
14. Contes et recits II, Zagreb 1956
15. A. Daudet, Contes Choisis, Beograd 1958
16. Milčić-Rehner, Le français pour les hôteliers, Zagreb 1959
17. Horetzky-Mosković, Premier livre de français za 5. r. gimn., Zagreb 1958
18. Mosković-Zagoda, Troisième livre de français za 7. r. gimn., Zagreb 1956
19. Mosković-Zagoda, Udžbenik francuskog jezika za 8. r. gimn., Zagreb 1957
20. Stojić-Ibrovac, Francuska poslovna korespondencija, Beograd 1958
21. Košanin-Anaf, Udžbenik franc. jezika za 5. razr. gimnazije, Beograd
22. J. Vujanac-Maksimović, Udžbenik francuskog jezika za 6. razr. gimn., Beograd
23. J. Vujanac-Maksimović, Udžbenik francuskog jezika za 8. razr. gimn., Beograd
24. Dimitrijević-Marodić, Udžbenik francuskog jezika za 7. razr. gimn., Beograd
25. Dimitrijević-Marodić, Udžbenik franc. jezika za 8. razr. gimn., Beograd
26. R. Vladimirović-Vujanac, Udžbenik franc. jezika za 1. razr. učnika u trgovini, Beograd 1958
27. R. Vladimirović-Vujanac, Udžbenik franc. jezika za 6. razr. osnovne škole, Beograd
28. Horetzky-Zagoda, Udžbenik franc. jezika za 7. r. osn. škole, Beograd
29. Horetzky-Zagoda, Udžbenik franc. jezika za 8. r. osn. škole, Beograd
30. Horetzky, Cahier pour les verbes irréguliers
31. D. Stojić, Francuska čitanka za IV. r. ekonomskih srednjih škola, Beograd 1959
32. G. Manger et J. Charon, Manuel de français commercial, Paris 1958

Nemške knjige

1. Muhvić, Njemačka vježbenica za V. razr. osn. škole, Zagreb 1959
2. Muhvić, Njemačka vježbenica za VI. razr. osn. škole, Zagreb 1958
3. Muhvić, Njemačka vježbenica za VII. razr. osn. škole, Zagreb 1959
4. Muhvić, Njemačka vježbenica za VIII. razr. osn. škole, Zagreb 1958
5. Krstić, Udžbenik njemačkog jezika za odrasle početnike, Beograd 1958
6. Krstić, Srednji kurs nemačkog jezika, Beograd 1953
7. Medić, Kleine deutsche Grammatik, Zagreb 1958
8. Muhvić-Poljanec, Njemačka čitanka za VII. i VIII. razr. gimn., Zagreb 1959
9. Muhvić, Njemačka vježbenica za V. razr. gimnazije
10. Muhvić, Njemačka vježbenica za VI. razr. gimnazije, Zagreb 1958
11. Deutsche Erzähler I, Zagreb 1957
12. Deutsche Erzähler II, Zagreb 1958
13. Münchhausen und Eulenspiegel, Zagreb 1957
14. Jakić, Deutsche Briefe im Ausenhandel, Zagreb 1958
15. Ivo Medić, Lehrbuch der deutschen Sprache, I. Teil, Zagreb 1959
16. Ivo Medić, Lehrbuch der deutschen Sprache, III. Teil, Zagreb 1957
17. Ivo Medić, Lehrbuch der deutschen Sprache IV. Teil, Zagreb 1958
18. Zlupski-Pećnik-Razboršek, Udžbenik nem. jez. za VIII. r. osn. škole, Beograd

Klavir naprodaj

Katera glasbena šola (ali privatnik) bi kupila dolg klavir znamke Boesendorfer, zelo dobro ohranjen? Naslov dobite na upravi lista.

PROSVETNI DELAVEC

Izdaja Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev LRS — List izhaja štirinajstredno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik: Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva: 33-722, interno 363 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva ul. 1 — Telefon uprave: 22-284 — Poštni predal: 355-VII — Letna naročnina 400 dinarjev — Stevilka tekočega računa: 600-14/3-140 — Tiska ČZP — Ljudska pravica—

Denar pošlje žirija na posamezne šole s pooblastilom starešinskim svetom oziroma komitejom LMS, da po možnosti nabavi primerna praktična darila (športne in tehnične rekvizite, knjige itd.) v navedeni vrednosti.

Podelitev nagrad bo ob zaključku tekmovanja ob 20-letnici revolucije svetom oziroma komitejom LMS, da po možnosti nabavi primerna praktična darila (športne in tehnične rekvizite, knjige itd.) v navedeni vrednosti.

CANKARJEVA ZALOŽBA

Vabilo na naročbo!

I. Dr. METOD MIKUŽ:

Pregled zgodovine NOB v Sloveniji II. del

Avtor obravnava razdobje od srede leta 1941 do srede leta 1943. Doslej najbolj sistematično obdelani pregled zgodovinskih dogodkov iz NOB in naše ljudske revolucije ter opis razmer na prvem osvobojenem ozemlju. Posebno poglavje zajema ena izmed najhujših preizkušenj za vojsko in politično moč partizanske vojske na Slovenskem: velika italijanska ofenziva.

Vsi naročniki I. knjige bodo lahko dobili tudi II. knjigo po isti ceni, in sicer: vezano v polplatno 1200 din, vezano v platno 1500 din in vezano v polusnje 1700 din. Poleg tega bo založba priznala iste olajšave pri nabavi druge knjige vsem tistim, ki istočasno naročijo še prvo knjigo.

Pohitite z naročilom, ker bodo olajšave pri nabavi knjige trajale do 30. decembra 1961.

II. Posebej opozarjamo na našo novo poljudno znanstveno zbirko »Planet«

Vseh pet knjig bo imelo okrog 1500 strani, s prikupnim formatom, preglednim tiskom in številnimi ilustracijami. Letna naročnina zbirke znaša brošura 2500 din, vezana v polplatno pa 3000 din. — Plačljivo v največ pet zaporednih obrokih.

Odločite se za naročilo čimprej, ker bo cena posameznim knjigam v prodaji znatno večja.

Naročila pošljite na naslov:

CANKARJEVA ZALOŽBA,
Ljubljana, Kopitarjeva 2/II.

PROSVETNI DELAVCI!

Kupujte obleke in plašče v poslovalnici

VARTEKS OBLEKE

LJUBLJANA, ČOPOVA ULICA 7

Posebni oddelk za otroško konfekcijo

Konkurenčne cene!

Najlepša novoletna darila!

Najlepše novoletno darilo je dobra knjiga. Izbirajte!

CHARLES DE COSTER-VLADIMIR LEVSTIK:

TILA ULENSPIEGLA IN LAMA DOBRINA JUNAŠKE, VESELE IN SLAVNE DOGODIVŠČINE V DEŽELI FLAMSKI IN DRUGOD.

Ilustriral Vladimir Lakovič. — 896 strani. — Polusnje 4800 dinarjev, platno 3500 dinarjev.

FEDOR M. DOSTOJEVSKI-VLADIMIR LEVSTIK-JANKO MODER:

BESI.

914 strani — Polusnje 3000 dinarjev, platno 2500 dinarjev.

JAMES JONES-BORIS VERBIČ:

IZKORENINJENCI (Nekateri so pritekli)

Roman v treh knjigah. — 1466 strani. — Platno 6500 dinarjev.

Knjige dobite v VSEH KNJIGARNAH ali pa jih naročite naravnost v DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE, LJUBLJANA, MESTNI TRG 26.

Turistično podjetje

KOMPAS

LJUBLJANA, TITOVA CESTA 12

Telefon 20-678, 20-032, 20-472, 21-456 in 23-277

Prireja v časa semestralnih počitnic
6-dnevni izlet z avtobusom

PO SEVERNI IN SREDNJI ITALIJI

Bologna—Firence—Forlì—Rimini—San Marino—Ravenna—Trst

Posebej opozarjamo na naša krožna potovanja PO SREDO-ZEMLJU z luksuzno motorno ladjo »Jugoslavija«:

V drugi polovici marca 1962

SKOZI ITALIJO IN AFRIKO

Rim—Napoli—Ajaccio (otok Korzika)—Palermo (Otok Sicilija)—TUNIS—SOUSSA—TRIPOLIS—La Valetta (otok Malta)—Catania—Bari—Reka

V drugi polovici oktobra 1962

3000 MILJ PO SREDOZEMLJU

Krf—Heraklion (otok Kreta)—Aleksandrija—Kairo—Beyrouth—Haifa—Limassol (otok Ciper)—Rhodos—Pirej—Atene—Dubrovnik

Prijave za izlete sprejemajo vse naše poslovalnice, kjer zahtevajte tudi podrobnejše programe in ostale informacije! Zahtevajte program naših izletov in potovanj v letu 1962!